

Slovenski 9 čebelar

YU-ISSN-0350-46907
Letnik XCVI – Leto 1994

LETO 1873 – PRICETEK PERIODICNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

Slovenski čebelar

Št. 9 1. september letnik 96

VSEBINA

Milan Runtas: Vlada je ugodila prošnji Zveze za cenejši sladkor	225
Milan Meglič: Mesečna navodila za september	227

BOLEZNI ČEBEL

Magdalena Vidmar: Zdravstveno varstvo čebeljih družin v vzrejevališčih in plemeniščih matic v tem letu	229
Barbara Strmole: Delo veterinarja svetovalca v prvi polovici tega leta na območju Primorske	231

NARAVNO ČEBELARJENJE

Janez Mihelič: Slovenski čebelarji smo obiskali čebelarje v Nemčiji	232
Johan Iannuzzi: Cvetni prah hrana za čebele in ljudi	239

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Stane Sevčnikar: Moral sem moriti	240
Franc Gornik: Zaščita izletne odprtine	241
Franc Šivic: Zgodnje medenje	242

IZ TUJE LITERATURE

Edvard E. Southwick: Preprečevanje poponele zalege	243
--	-----

ZGODOVINA SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA

Marija Stanonik: Čebela žlahtna spremljevalka slovenske kulture	244
---	-----

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Stane Sajevec: Pet minut za čebelarje na radiu Maribor	247
Franci Marolt: Posavsko tekmovanje in posvet v Pišecah	248
ČD Henrik Peternel Celje: Izlet čebelarjev	249
ČD Henrik Peternel iz Celja	249
Slavko Kleindienst: Izlet slovenjebistriških čebelarjev	250

OSMRTNICE

KRATKE NOVICE

Slika na naslovni strani:

Čebelnjak pokojnega Franca Megliča iz Loma pod Storžičem. Foto: M. Meglič

CONTENTS

Milan Runtas: Slovene government has grant a request of Slovenian beekeeping association for a low priced sugar which purpose is strictly for feeding bees	225
Milan Meglič: Beekeepers' tasks in September	227

BEE DISEASES

Magdalena Vidmar: Control of bee diseases in Commercial bee Queen Rearing Apiarys' this year	229
Barbara Strmole: What was done in protecting bees from bee diseases in Primorsk region this year	231

ALTERNATIVE BEEKEEPING

Janez Mihelič: Slovenian beekeepers had visited beekeepers in Germany	232
Johan Iannuzzi: Pollen a nutriment for bees and people	239

Stane Sevčnikar: I have to murderd my bees	240
Franc Gornik: Protection of hive entrance	241
Franc Šivic: Early honeydew	242

TAKEN FROM FOREIGN LITERATURE

Edvard E. Southwick: How to prevent a chalkbrood	243
--	-----

HISTORY OF SLOVENE BEEKEEPING

Marija Stanonik: Bee a generous companion of Slovene Coulture	244
---	-----

FROM THE SOCIETY LIFE

Stane Sajevec: Five minutes for beekeepers in radio Maribor	247
Franci Marolt: Competition of young beekeeper from Posavne in Pišcece	248
ČD H. Peternel Celje: Beekeepers, members of Beekeeping society Henrik Peternel Celje was in a trip	249
Slavko Kleindienst: Beekeepers from Slovenjgradec was on excursion	250

OBITUARIES

ADS

INFORMATION

VLADA JE UGODILA PROŠNJI ZVEZE ZA CENEJŠI SLADKOR

MILAN RUNTAS

Ena pglavitnih nalog vodstva in zaposlenih na Zvezi je poleg uresničitve letnega informativno-izobraževalnega načrta še oskrba članstva z repromaterialom in zdravili. V letih 1989, 1990 in 1991 smo uspeli pri ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo čebelarjem priskrbeti denar za zdravljenje varoze in regres za nakup pridobitnih matic. Pri poskusu, da bi za čebele priskrbeli tudi sladkor, pa smo povsod naleteli na gluha ušesa. Uspeh, če ga sploh lahko tako imenujemo, je bil le nakup sladkorja iz blagovnih rezerv po grosistični ceni. Vsako leto so bile cene tega sladkorja ugodne do podražitve, tj. do druge polovice julija oziroma do začetka avgusta. Pri nakupu sladkorja iz blagovnih rezerv pa so bili prikrajšani čebelarji iz severovzhodne Slovenije, saj je direkcija blagovnih rezerv Slovenije po vnaprejšnjem plačilu dovolila prevzem sladkorja le v skladiščih Luke Koper, v Kočevju, Gradcu v Beli krajini in Zalogu pri Ljubljani ter ob točno določenem času. S

sladkorjem sta bili stalno založeni le skladišči v Kočevju in Beli krajini, zelo redko pa so ga kupci »ujeli« v Zalogu in Koprju.

Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj – le-to namreč gospodari z blagovnimi rezervami – smo pisno zaprosili za nakup 2200 ton sladkorja za to leto že 13. decembra lani. Po nekaj telefonskih posredovanjih je ministrstvo 11. marca letos le dovolilo nakup sladkorja iz blagovnih rezerv, vendar pa se je ta medtem podražil že na 78,30 SIT/kg. Kljub temu da je bila ta cena – skupaj s 5 odstotnim prometnim davkom, najugodnejša, je bil sladkor za čebelarjenje še vedno predrag.

Po protestnih pismih, ki so jih konec minulega in v začetku tega leta na regijskih posvetih na vlado, ministrstvo za kmetijstvo in ministrstvo za ekonomske odnose naslovila čebelarska društva posavske, dolenske in pomurske regije, smo upali, da bo za slovensko čebelarstvo zavel nov, ugodnejši veter. Po skoraj osmih mesecih ne-

nehnega dokazovanja o pogubnosti prostega uvoza medu za slovenske čebelarje je vlada 11. februarja letos končno sprejela prelevman na uvoz medu (98 SIT/kg za sode z manj kot 25 kg in 70 SIT/kg za sode z več kot 25 kg medu). Po sklepu 43. skupščine ZČDS (9. aprila letos) smo od vlade Republike Slovenije pisno zahtevali:

- oskrbo čebelarstev s cenejšim sladkorjem;
- obvezno deklariranje uvoženega medu na prodajnih policah;
- odpravo obdavčitve čebelarstev z manj kot 50 čebeljimi družinami in namesto tega uvedbo enotne takse na pridobitno čebeljo družino.

Kabinet predsednika vlade Republike Slovenije je z dopisom 25. aprila ministrstvu za ekonomske odnose in razvoj naložil, naj skupaj z ministrstvom za kmetijstvo in gozdarstvo začne reševati žgočo problematiko v čebelarstvu. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo je 4. maja letos sklicalo sestanek, na njem pa so se svetovalec vlade pri ministrstvu za ekonomske odnose in razvoj g. Šavor, delavec ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo, odgovoren za čebelarstvo, g. Krek, vodja selekcijske in opazovalne službe pri Kmetijskem inštitutu Slovenije g. Poklukar in predstavniki Zveze čebelarških društev Slovenije g. Skok, g. Bratina, g. Hajdinjak, g. Harkai, g. Šerc in g. Runtas dogovorili:

1. ZČDS bo takoj pripravila podroben predlog za interventni uvoz sladkorja;
2. pristojno ministrstvo bo opozorilo tržno inšpekcijo, naj dosledno izvaja določila pravilnika o kakovosti medu in drugih čebeljih pridelkov tudi pri prodaji uvoženega medu;
3. ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo bo spodbudilo posodobitev pravilnika o kakovosti medu in drugih čebeljih pridelkov;
4. ZČDS bo svoj predlog o spremembi načina obdavčitve čebelarjev poslala finančnemu ministrstvu;
5. ZČDS bo skušala ustanoviti sklad za povrnitev škode ob propadu čebeljih družin zaradi kužnih bolezni, poleg tega pa se bo z Republiško veterinarsko upravo dogovorila za odpravo pristojbin pri prevozu čebel;

6. vse druge nerešene probleme bomo odpravljali sproti, zlasti z dogovarjanjem z ministrstvom za kmetijstvo in gozdarstvo.

Glede na omenjeni prvi sklep je ZČDS ministrstvu za ekonomske odnose in razvoj 11. maja letos poslala podrobno pripravljen predlog za interventni uvoz in razdelitev krmnega sladkorja. Prvič se je zapletlo že pri zahtevi ministrstva, naj bi za krmljenje čebel uvozili nerafinirani sladkor oziroma naj bi denaturirali konzumni sladkor. Pravna tega nam je vzela veliko časa, zahtevala pa je tudi dodatne organizacijske napore. Na omenjenem sestanku so tudi zahtevali, naj KIS pripravi strokovno mnenje o uporabnosti nerafiniranega sladkorja za krmljenje čebel. Le-ta je ministrstvu za ekonomske odnose in razvoj poslal mnenje, da nerafiniran sladkor ni primeren za zimsko krmljenje čebel. Ministrstvo je 24. maja od ZČDS pisno zahtevalo, naj pridobi izvajalca za denaturiranje konzumnega sladkorja in analizo sladkorja z opilki, kakršnega je v imenu ČZ Pelod na sestanku ponudil g. Bratina. Prošnjo za denaturiranje smo naslovili na več podjetij, ponudbo pa smo 7. junija prejeli le od Tovarne sladkorja iz Ormoža. Le-ta bi sladkor lahko denaturirala in razvozila po vsej Sloveniji v 20-ih dneh. Ponudbi Tovarne sladkorja Ormož in ČZ Pelod smo še istega dne - 7. 6. 94 - po faksu poslali ministrstvu za ekonomske odnose in razvoj.

Žal pa je g. Šavor z ministrstva za ekonomske odnose in razvoj zbolel in zadeva s sladkorjem je obtičala. Ko so na naše dnevno »telefonsko sitnarjenje« na ministrstvu določili njegovo namestnico, je le-ta zahtevala, da mora vsaj še ena strokovna institucija povedati, zakaj nerafiniran sladkor ni uporaben za zimsko krmljenje čebel. Za dodatno mnenje smo zaprosili Veterinarsko fakulteto v Ljubljani. Tudi ta institucija je v nekaj dneh izdala mnenje o neuporabnosti nerafiniranega sladkorja v čebelarstvu. Ker nesreča nikoli ne pride sama - kot pravi pregovor - je omenjena namestnica odšla za tri tedne na dopust in »sladkor je zopet obtičal«. Od sekretarja ministrstva smo zahtevali, naj kdor koli takoj nadaljuje reševanje našega problema. Po 10-tih dneh (8. julija 94) smo nato prejeli

telefonsko obvestilo o oskrbi s sladkorjem iz blagovnih rezerv po normalni grosistični ceni.

Ta odgovor ministrstva pa nas je znova postavil na začetek, saj smo sladkor iz blagovnih rezerv po normalni ceni lahko kupovali že doslej.

Že ob prvem telefonskem pogovoru z državnim sekretarjem ministrstva za ekonomske odnose in razvoj g. Valentinčičem sem dobil občutek, da s cenejšim sladkorjem ne bo nič. Omenil je, da naj bi tak sladkor dobili le veliki tržni pridelovalci medu v zameno za prodani med, in še to le po 5–7 kg za čebeljo družino – torej skupaj največ do 500 ton sladkorja. Iz omenjenega sklepam, da na ministrstvu že od vsega začetka ni bilo prave volje za pomoč čebelarstvu. Zakaj torej več kot dva meseca zavlačevanja, in to kljub našim opozorilom, da kakršen koli odgovor potrebujemo najpozneje v sredini junija?

O neuspešnem dogovarjanju smo 11. julija pisno obvestili kabinet predsednika vlade Republike Slovenije, ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj ter ministrstvo za kmetijstvo in zahtevali takojšnje posredovanje.

Ko smo že mislili, da našim zahtevam in prošnjam vlada ne bo prisluhnila, nas je prijetno presenetila novica, da je

vlada na svoji seji, 4. avgusta letos, sprejela sklep, po katerem namenja Zvezi čebelarških društev Slovenije 1200 ton sladkorja po znižani ceni 63.50 SIT franko tovarna Ormož. Sladkor mora biti denaturiran (z dodatkom česnovega prahu) in rafiniran.

Za vse domače čebelarje je to izjemno pomemben, čeprav nekoliko pozen sklep, saj je slovensko čebelarstvo prvič deležno razumevanja in pomoči pri reševanju svojih težavnih razmer. Največ zaslug za to ima vodja kabineta predsednika vlade g. Marjan Kramar, saj je po sestanku s predstavniki ZČDS na dnevni red vladne seje 27. junija uvrstil tudi problematiko čebelarjev. Slovenska vlada s predsednikom Drnovškom na čelu je ob pravem času priskočila na pomoč našim čebelarjem.

Zdaj bo seveda poglavitna skrb Zveze, kako čim hitreje in s čim manjšimi različnimi stroški sladkor posredovati našim članom po vsej Sloveniji. Čebelarska društva ga bodo razdeljevala organiziranim čebelarjem, in sicer po deset kilogramov na panj. Vse čebelarje iz društva pozivamo, naj se čim bolj pripravijo na prevzem sladkorja in čim hitreje pobežejo tudi denar. Čebelarska društva so bila o vsem že natančno obveščena.

MESEČNA NAVODILA ZA SEPTEMBER

MILAN MEGLIČ

Ker smo že med letom nenehno skrbeli za **obnovo satja** v gnezdu oz. v plodišču, nam zgodaj jeseni ni treba zamenjevati starih črnih »podplatov« z mlajšimi sati. Iz plodišča pa izločimo še vse morebiti neizdelane sate – satnice in na njihovo mesto vstavimo lep, zaležen sat.

Včasih se zgodi, da čebele pozno poleti nanosijo v plodišče obilo medu in s tem dobesedno **blokirajo matico**. V tem primeru moramo iz plodišča odvzeti nekaj težkih satov in jih iztočiti ali shraniti za spomladansko rezervo. Če je v teh satih še neizležena zalega, jih damo za toliko časa v medišče, da se vse čebele izležejo.

V tem času je matica že občutno zmanjšala zaleganje. Med dodatnim krmljenjem se zaleganje sicer za kratek čas poveča, vendar matica zaleže le majhne površine v primerjavi s količino zalege spomladi. Celice, iz katerih se izlegajo mladice, zlasti na zunanjem robu gnezda, čebele polnijo z zimsko zalogo hrane. Tako je v gnezdu **čedalje manj zalege in čedalje več hrane**.

Pomembnost pravočasnega krmljenja smo opisali v prejšnji številki. Vendar, dokler traja paša, ne smemo krmiti za zalogo! Pozne paše so na Gorenjskem bolj redke, tako da imamo dovolj časa za pravočasno zimsko krmljenje čebel in ga lahko kon-

čamo že do konca avgusta. Septembra zato dokrmimo le še manjkajočo količino. Poznemu krmiljenju se moramo izogibati, saj bi čebele s tem po nepotrebnem izčrpavali, klaja pa tudi ne bi bila dobro predelana. Čebele, ki so po naravnem bioritmu namenjene za opravljanje del od začetka prihodnjega leta do aprila, bi se s predelavo hrane po nepotrebnem izčrpavale.

Pozimi se čebele stisnejo v gručo – krogljo. Zavlečejo se tudi v prazne celice v sredini gnezda. S tem izgubijo manj energije, potrebne za ohranjanje temperature v sredini gnezda (25 °C). Tako bi čebelar ravnal napačno, če bi čebelji družini dal preveč hrane, tako da v sredini gnezda ne bi bilo praznih celic.

Zimska zaloga hrane mora družini zagotoviti prek vse zime, saj je poraba hrane tedaj minimalna, predvsem pa za prve spomladanske mesece (marec–april), ko se začne buren razvoj kranjice, v naravi pa še ni dovolj paše. V AŽ panjih naj bo zato približno 12 do 15 kg zimske zaloge, v nakladnih panjih pa od 15 do 20 kg. Rezervne družinice v prašilčkih naj imajo od 6 do 8 kg zimske zaloge hrane.

Pred zimskim krmiljenjem se odločamo tudi o **načinu prezimovanja**. Prezimovanje v plodišču ali medišču, ali v obeh oddelkih – to je za čebelarje, zlasti začetnike, vedno vprašanje. Razlogov v prid enemu ali drugemu načinu je več, zato naj se zlasti začetnik zgleduje po izkušenem sosеду – čebelarju.

Sam prezimujem v plodišču, vendar puščam v spodnji in srednji vrsti sate tudi v medišču (matična rešetka je odprta). V zgornji vrsti izpraznim tudi medišče in matično rešetko navadno oktobra ali novembra pred zapaženjem pokrijem z lesonitno deščico.

Ker smo zaleganje preverjali mimogrede med vsem letom in ker smo tudi kakovost matice preverili že avgusta, septembra ni potreben noben poseg v gnezdu. **Zlasti po krmiljenju gnezda ne smemo več razdirati**. Tudi zaradi tega ga ne dajemo več ven, razmere v družini pa razberemo že po zunanjih znakih. Če sumimo, da z matico

ni tako, kot bi moralo biti, sate samo razmikamo in z žepno svetilko ugotovimo, ali zalega sploh je in ali je lepo strnjena.

Po **končanem krmiljenju temeljito očistimo ves čebelarški pribor**, čebelnjak in okolico, morebiti prebarvamo zunanje strani panjev in predvsem skrbimo, da bo v čebelnjaku mir. Gozdne miške, rovkve in polhi so lahko nadležne živalce, saj pozno jeseni motijo čebele, zato jim ne dovolimo bivanja v čebelnjaku. Tudi ose postanejo včasih preveč nadležne, zato jih uničujemo. Vse staro satje damo v predelavo, lepo satje pa zložimo v omaro in ga zavarujemo pred voščeno veščo.

Kdaj zapažimo panje? Nikakor ne zgodaj jeseni. Čebele še ne potrebujejo toplote, zato jih bomo zapažili šele neposredno pred ohladitvijo oktobra, novembra ali celo decembra. Pripravimo pa opaž, da bomo pozneje delo opravili hitro in da se čebele ne bodo vznemirile.

Zakaj krmimo čebele za zimo s sladkorjem?

– Čebelam smo »ukradli« med, ki so ga nabrale zato, da bi preživele do prihodnje paše.

– Sladkor je praviloma precej cenejši od medu.

– Sladkor je lažje prebavljiv. Pozimi ga čebele uporabijo kot gorivo za vzdrževanje toplote, druge hranljive snovi pa črpajo iz zaloge v telesu. Zato je zelo pomembno, da prezimujejo mlade, z energijo nabite čebele.

Še o ropanju. Septembra, ko se že nekoliko ohladi, se rado pojavi tiho ropanje. Čebele iz bližnjega čebelnjaka ali tudi čebele iz sosednjega panja pri stikanju za hrano najdejo družino s slabše razvitim obrambnim mehanizmom. Družina je lahko močna, kljub temu pa roparice nemoteno odnašajo zimsko zalogo iz panja. Izropana družina ostane tako rekoč brez hrane in že pozimi odmre. Če nam je hudo, ker smo izgubili močno družino, pa nikar ne žalujmo za matico izropane družine. Maticе, katere družina je izropala, namreč ni škoda, saj je premajhen obrambni nagon slaba lastnost.

Največkrat pa so žrtve ropanja, ki ga najpogosteje povzroči nepreviden čebelar, bolj šibke ali brezmatične družine. Najhujše roparice so starejše čebele. Zaradi izgube dlačic so že skoraj črne. Videti je, kot da so to manjše tuje čebele.

Ko mineta dopustniška meseca julij in avgust, čebelarji nenadoma ostanemo brez pravega dela. Zato lahko več časa namenimo opazovanju čebel pred žreli panjev. Ni lepšega, kot v toplem jesenskem soncu posedati pred čebelnjakom in opazovati neutrudne čebelce, ki v naravi še vedno najdejo cvetni prah in ga neutrudno nosijo v panj. S tem oznanjajo, da se že pripravljajo na vzrejanje novega zaroda, pa tudi nam vlivajo upanje v boljši jutri.

Dovolj časa imamo tudi za **pripravo medu za prodajo**. Ko smo med očistili in ga pretočili v lične steklene kozarce, želimo naš pridelek tudi dobro vnovčiti. Veliko je že bilo napisanega o določanju cene medu. Pri tem ne pozabimo, da **smo na določenem območju pridelali pristani slovenski med** in da je naš med kakovosten, tako da mu iz neznanih dežel uvožen med, ki ga prodajajo v trgovinah, ne seže niti do kolen! Med, ki ni opremljen z ustrežno deklaracijo o uvozu, je navadno neznanega izvora, vsebuje neznan, morda celo zdravju škodljive primesi, zato je tudi zelo poceni. Doma pridelan pristani slovenski med zato opremimo še z deklaracijo in mu nato brez skrbi določimo občutno višjo ceno, kot jo ima

npr. v naših diskontih, v katerih ga prodajajo po 280,90 SIT za kilogram.

Na žalost pristani slovenski med, ki ga prodajajo nekatera manjša čebelarska podjetja preko trgovske mreže ni ustrezno označen in kupec ne ve, da je to pristani slovenski med, ki je mnogo boljši od vseh ostalih medov neznanega porekla.

Če nas kdo vpraša, **kje lahko kupi pristani slovenski med**, mu najprej pojasnimo, kaj pomeni pojem pristani slovenski med, saj sem prepričan, da 99 odstotkov slovenskih kupcev sploh ne ve, kaj pristani slovenski med je. **Ponujamo torej res pristani domači, zelo kakovosten med, ki je brez škodljivih ali neznanih primesi, jamstvo za to pa sta opravljena analiza medu in naša poštena čebelarska beseda.**

Da bom dosleden, bom do konca odgovoril na vprašanje, kje lahko kupec dobi pristani slovenski med:

- pri čebelarju na domu ali na tržnici pri nekaterih prodajalcih oziroma čebelarjih;
- v redkih zasebnih trgovinah (specializiranih čebelarskih trgovinah ali v trgovinah z bio hrano);
- v brezcarinskih trgovinah, vendar vanje slovenski kupec lahko vstopi le ob prestopu državne meje, pristani slovenski med pa plača po 5 DEM za pol kilograma.

Želim vam obilo uspehov pri prodaji vašega medu!

B

Bolezni čebel

ZDRAVSTVENO VARSTVO ČEBELJIH DRUŽIN V VZREJEVALIŠČIH IN PLEMENIŠČIH MATIC V TEM LETU

dr. vet. med. MAGDALENA VIDMAR

UVOD

Želja vsakega čebelarja so močne, živalne in produktivne čebelje družine, še zlasti na začetku pašne sezone. To lahko čebelar doseže tudi s skrbno izbiro in pravočasno menjavo matic.

Matice so nosilke razvoja v čebelji družini, zato lahko samo zdrave, mlade in kakovostne matice izpolnijo svojo nalogo. Večina čebelarjev se tega zaveda in poskrbi za redno menjavo matic. Za menjavo matic so primerne le tiste mlade kakovostne ma-

tice, ki izhajajo iz zdravih vzrejališč. Za doseg teh meril so registrirana vsa vzrejališča matic v Sloveniji, prav tako pa tudi plemenilne postaje. Skrb za zdravstveno varstvo čebeljih družin v vzrejališčih matic in plemenilnih postajah je ena od pomembnih načel zdrave vzreje matic. Zdravstveno varstvo vseh registriranih vzrejališč matic in plemenilnih postaj je zakonsko urejeno in nadzirano.

Naše delo in dosežki

Nadzor zdravstvenega stanja v registriranih vzrejališčih matic in plemenilnih postajah opravlja inštitut za gojitev in zdravstveno varstvo rib in čebel pri Veterinarski fakulteti v Ljubljani. Na našem inštitutu vsako leto laboratorijsko in klinično pregledamo vsa vzrejališča in plemenišča matic in ugotovljamo, ali niso morda okužena z boleznimi, ker jih zatiramo po zakonu.

Tako pozimi laboratorijsko pregledamo vzorce zimskih mrtvic in iščemo povzročitelja nosestavosti (*Nosema apis* Z.) in pršičavosti (*Acarapis woodi*).

Spomladi in poleti klinično pregledamo zalego vseh čebeljih družin v vzrejališčih in plemeniščih.

Letos smo pregledali 15 vzorcev zimskih mrtvic iz 13 vzrejališč in dveh plemenilnih postaj, klinično pa smo pregledali 11 vzrejališč in 2 plemenilni postaji. Eno vzrejališče matic smo za to sezono pregledali že minulo jesen, drugo vzrejališče pa pred kliničnim pregledom ni izpolnjevalo vseh predpisanih pogojev.

Rezultati laboratorijskih pregledov zimskih mrtvic na *Nosema apis* Z. in *Acarapis woodi*:

Od 13 pregledanih vzrejališč matic je bilo 9 negativnih na povzročitelja noseme, 4 pa so bili pozitivni. Vseh 13 vzorcev zimskih mrtvic je bilo negativnih na *Acarapis woodi*.

Pri vnovičnem pregledu štirih vzorcev mrtvic, poslanih iz okuženih vzrejališč matic po zdravljenju *Noseme apis* Z., smo ugotovili tri negativne in en pozitiven vzorec.

Pregledana vzorca zimskih mrtvic, poslana iz plemenilnih postaj, sta bila negativna tako na povzročitelja noseme (*Nosema apis* Z.) kot na pršičavost (*Acarapis woodi*).

Tabela 1. prikazuje rezultate laboratorijske diagnostike vzorcev mrtvic na pršičavost in na *N.apis* vzrejališčih in plemeniščih matic v tem letu.

stojšče	<i>Nosema apis</i>			<i>Acarapis woodi</i>		
	št. pregl. vz.	št. poz.	%	št. pregl. vz.	št. poz.	%
vzrejališče	13	1	7,69	13	0	0
pl. postaja	2	0	0	13	0	0

Rezultati kliničnih pregledov vzrejališč in plemenišč matic na hudo gnilobo čebelje zalege:

Letos je bilo pregledanih 11 vzrejališč (eno vzrejališče matic je bilo za to sezono pregledano že lani poleti) in dve plemenišči matic. Pri enem od vzrejališč matic, pregledanih v tem letu, smo ugotovili okuženost s hudo gnilobo čebelje zalege (*Pestis apium*).

Tabela 2 prikazuje rezultate kliničnih pregledov na hudo gnilobo čebelje zalege vzrejališč in plemenišč matic v tem letu.

Huda gniloba čebelje zalege

Stojšče	št. pregledanih		%
	vzorcev	št. pozitivnih vzorcev	
vzrejališče	11	1	9.09
pl. postaja	2	0	0

Zaključek

Glede na zdravstveno stanje, diagnosticirano na inštitutu za gojitev in zdravstveno varstvo rib in čebel z laboratorijskimi in kliničnimi pregledi vzrejališč in plemenišč matic v tem letu, je letos registriranih 11 vzrejališč matic, poleg teh pa tudi dve plemenilni postaji.

DELO VETERINARJA SVETOVALCA V PRVI POLOVICI TEGA LETA NA OBMOČJU PRIMORSKE

mag. BARBARA STRMOLE

V prvih treh mesecih tega leta sem večino svojega časa prebila v laboratoriju, saj sem pregledala 96 vzorcev zimskih mrtvic. Pregledujemo, ali so mrtvice okužene s pršicami *Acarapis woodi* oziroma z mikrosporidijo *Nosema apis*.

Pršičavost je zajedavska bolezen odraslih čebel. Celoten razvoj zajedavca poteka v trahejah. Bolezen se širi samo z živimi čebelami, zato oprema in čebelarški pribor niso vir družbe. V tem letu je bilo v Sloveniji pršičavosti več kot prejšnja leta.

Začetek bolezni je skoraj neopazen. Pozneje opazimo naslednje spremembe: nepravilno zložena krila, neuskajano gibanje, plazenje pred panjem, povečan zadek.

Bolezen lahko ugotovimo in potrdimo z mikroskopskim pregledom sapnic čebel. Pregled je precej zamuden, saj moramo silirati vsako čebelo iz vzorca, v njem pa je od 100–200 čebel.

Nosemavost je kronična bolezen odraslih čebel, pod vplivom različnih negativnih dejavnikov pa lahko postane akutna. V tej obliki povzroča čebelarstvu velikansko škodo. Obbolele družine namreč hitreje izgubljajo nabiralke, zato je manjši tudi pridelek, slabše pa oskrbujejo tudi čebeljo zalego.

Zaradi nosestavosti

- je življenjska doba izletnih čebel lahko tudi za polovico manjša,
- 40 odstotkov obolenih čebel ima slabše razvito faringealno žlezo,
- čebele pridelujejo slabši matični mleček,
- ne izleže se do 15 odstotkov jajčec,
- okužene matice slabše zalegajo,
- okužene matice odmrejo v nekaj tednih,
- donos medu je manjši,
- opravevanje čebel je slabše.

Letošnji rezultati pregledov zimskih mrtvic v laboratoriju za diagnostiko čebeljih bolezni v Kopru so:

V laboratoriju v Novi Gorici so letos pregledali 99 vzorcev zimskih mrtvic. Pršičavosti niso ugotovili, nosestavost pa so ugotovili v 63-tih vzorcih.

Na željo ČD Idrija, Koper, Postojna, Ilir-

TABELA

Društvo	Št. vzor.	Pršič.		Nosestavost			
		poz.	neg.	neg. (+)	(++)	(+++)	
Idrija	30	0	30	26	4	0	0
Koper	21	0	21	14	3	3	1
Il. Bistr.	14	0	14	9	3	2	0
Sežana	10	0	10	4	5	1	0
Košana	9	0	9	1	2	6	0
Rakek	7	0	7	5	1	0	1
Ljubljana	5	0	5	3	2	0	0
SKUPAJ	96	0	96	52	20	12	2

ska Bistrica in Sežana sem pripravila predavanje o čebeljih boleznih. Čebelarjem sem predstavila rezultate pregleda čebeljih mrtvic v minulem letu, problematiko hude gnilobe čebelje zalege na terenu in rezultate kontrole medu na prisotnost *B. larvae*.

V Ilirski Bistrici sem se sestala s področnim veterinarjem in predstavniko ČD Ilirska Bistrica, saj so v štirih krajih (Koritnica, Podgora, Podgrad in Zabiče) opazili velike izgube čebeljih družin. Z veterinarsko inšpektorico v Postojni sem se dogovorila za izdajo odločb za pregled čebeljakov na tem območju, saj sem želela ugotoviti, ali so čebele okužene s hudo gnilobo čebelje zalege. Rezultati teh pregledov so: – od 26-ih pregledanih čebeljakov je bilo 14 negativnih, 7 pozitivnih čebeljakov, v 5-tih čebeljakih pa so vse čebele odmrle.

Za učence šestega razreda osnovne šole Šmarje, Sečovlje in Piran sem pripravila predavanje o biologiji čebelje družine.

Na območju Obale sem pregledala šest zabojučnikov čebel s skupaj 283-timi čebeljimi družinami.

Od aprila do junija sem pregledala enajst (11) čebelarstev, ki so bila v zadnjih dveh letih okužena s hudo gnilobo čebelje zalege. Letos je bilo na območju treh obalnih občin ugotovljenih šest žarišč te trdovratne bolezni.

V prvih šestih mesecih tega leta sem vzela 18 vzorcev medu, da bi ugotovila, ali je v medu najti **Bacillus larvae**. Devet vzorcev sem zbrala v Ilirski Bistrici, sedem v Kopru in dva v Sežani. V prihodnjih mesecih bomo v analizo poslali še druge vzorce z območja severne Primorske. Polo-

vica vzorcev medu ni bila okužena z **B. larvae**.

Konec maja sem kot vsako leto skicala v Sežani sestanek veterinarjev in veterinarskih inšpektorjev Primorske. Na njem smo obravnavali žgočo zdravstveno problematiko čebel, program dela za to leto in probleme, ki se pojavljajo ob delu s čebelami.

V našem delu je zelo pomembno tesno sodelovanje s čebelarji in njihovo zaupanje, saj bomo le na ta način skupaj pripomogli k uspešnejšemu čebelarjenju.

Naravno čebelarjenje

SLOVENSKI ČEBELARJI SMO OBISKALI ČEBELARJE V NEMČIJI

prof. JANEZ MIHELIC

Sredi maja smo za čebelarje pripravili strokovni čebelarški izlet v Nemčijo. Poleg ZČDS je pri organizaciji sodelovalo tudi društvo Ajda. Vodi ga gospa Margareta Vrhunc, sicer dobra poznavalka nemškega čebelarstva, saj je dolga leta živila v Nemčiji. Naš cilj je bil spoznati sodobno čebelarstvo opremo in njene izdelovalce ter se seznaniti s prizadevanji nemških čebelarjev pri iskanju novih možnosti za pridelavo kakovostnih čebeljih pridelkov in njihovega načina prodaje. Da bi videli tudi čim več praktičnega dela s čebelami, smo se za obisk odločili ob začetku čebelarške sezone. To je nekoliko vplivalo tudi na udeležbo čebelarjev. Pri nas je namreč tedaj že cvetela akacija, zato se številni čebelarji izleta niso mogli udeležiti.

Naša prva postaja v Nemčiji je bilo mesto Tübingen, Slovencem znano predvsem po tem, da je v njem nekaj časa živel in deloval Primož Trubar. Naš cilj pa je bilo približno petdeset kilometrov oddaljeno mestce Rosenfeld. Tam oziroma v bližnjem zaselku Fischermühle ima svoje prostore Združenje za rejo čebel. Vodi ga gospod Radetscki, sicer vodja čebelarkega obrata in centra

za pridelavo čebeljih pridelkov. Združenje je zelo znano in ga obiskuje veliko čebelarjev iz vse Evrope. Tako si ga je med našim

Obiskali smo tudi grad blizu Tübingena

Novo čebelarstvo poslojpe v Fischermühleju, last združenja

obiskom ogledala tudi manjša skupina čebelarjev iz Švice. Združenje je po nemških zakonih organizirano kot splošno koristno združenje, zato poslujejo brez posebnih dajatev, vendar le pod pogojem, da dohodek uporabljajo za splošno koristno dejavnost. Dohodek potemtakem ni zasebna lastnina, ampak lastnina združenja. Tega vodi odbor, ki pripravlja tudi program dela. Združenje ima štiri oddelke oziroma dejavnosti, in sicer čebelarstvo, živinorejo, vrtnarstvo ter predelavo zdravilnih zelišč in čebeljih pridelkov. Za nas je bilo to nekaj popolnoma novega, zato smo bili prijetno presenečeni, da ta oblika organiziranja tako dobro deluje. Vse kaže, da država z oprostitvijo davkov podpira tiste dejavnosti, ki so ogrožene zaradi majhne donosnosti. Združenje ima tudi več objektov. Za vsako dejavnost imajo posebno stavbo, med njimi je večina novih, zato menimo, da so pri svojem delu zelo uspešni. Tudi za čebelar-

Novo je tudi poslojpe za predelavo zelišč in čebeljih pridelkov, v njem je tudi večja predavalnica za obiskovalce.

stvo imajo popolnoma novo stavbo s sodobno opremo in veliko mizarsko delavnico. Organiziranost je pravzaprav podobna neki obliki delniške družbe in zadruga. Vzpodbudna zakonodaja očitno omogoča zelo uspešno delovanje takšnih združenj. Eden od njihovih ciljev je izboljševati tehnologijo pridelave kmetijskih pridelkov s čim

Naši čebelarji so skrbno spremljali predavanje vodje čebelarskega obrata, g. Radetsckega

Na enem od stojišč nakladnih panjev

manjšo uporabo škodljivih kemičnih pripravkov oziroma z zameno škodljivih z manj škodljivimi ali naravnimi načini pridelave, predelave ter tudi zatiranja škodljivcev in zdravljenja bolezni.

Po prihodu smo najprej poslušali predavanje o njihovem načinu čebelarjenja. Čebelarji s približno 250 čebeljimi družinami v posebnih nakladnih panjih z lesenim obo-dom, stene pa so narejene iz pletene slame. Sati so postavljeni na toplo stavbo. Spodnja plodiščna naklada je precej daljša od zgornjih mediščnih, saj ima matica na razpolago osemnajst satov. Zaradi tega lahko pregledujejo plodišče panja, ne da bi odstranili mediščne naklade. V njih so sati širši in matica jih ne zaleže, zato ne uporab-

ljajo matične rešetke. Zanimivo je, da zgoraj vstavljajo nekaj centimetrov širok trak satnice, preostali del sata pa prepustijo v graditev čebelam. V začetku so čebele gradile veliko trotovine, že tretje leto pa so jo zmanjšale na normalno. Videti je, da so v začetku izrabile to možnost, ker so bile pred tem omejene s satnicami. Nikoli zaleženih medenih satov voščena vešča nikoli ne napada, zato jih ne žveplajo. Kupec njihovega voska je farmacevtska industrija, saj je zaradi naravne graditve povsem čist. Plačujejo ga po petkratni ceni glede na drugi vosek, pridelan v satnicah, v katerih so se z leti nabrali ostanki zdravil proti varozi. Po njihovem mnenju je tudi njihov med čistejši, saj ga pridelujejo iz deviškega

Prikaz naravne gradnje satja, v mediščnih nakladah imajo širše satnike, da ne uporabljajo matične rešetke. Desno pa je zaboj za roje in narejence.

Prikaz zaboja za narejence iz več strani. V dveh stranicah je mreža, pokrov pa je prirejen tako, da lahko narejencu brez tveganja dodamo mlado matico po dvanajstih urah.

satja. Zadnji dve leti zdravijo varozo z oksalno kislino, in to zelo pozno jeseni. Pripravijo 3-odstotno oksalno kislino in jo v obliki megle razpršijo po čebelah, ko te že oblikujejo zimsko gnezdo. Po njihovih izkušnjah je učinek več kot 95-odstoten. Delo je dokaj hitro opravljeno, ker čebele že mirujejo, čeprav morajo poškopiti vsak sat posebej in ga postaviti na isto mesto, s katerega so ga odvzeli. Poizkušajo tudi že z uporabo 1- in 2-odstotne raztopine oksalne kisline, rezultati pa so dobri tudi pri nižjih koncentracijah. Delo je verjetno nekoliko zamudno, a se jim zaradi dobre cene voska izplača. Čebel ne prevažajo, stojšča s petnajstimi do tridesetimi panji pa so v bližnji okolici. Zanimivo je, da imajo nakladne panje v lesenih paviljonih, ki bi jim težko rekli čebelnjaki, s tem pa jih zavarujejo pred vremenskimi vplivi. Paviljoni so narejeni zelo preprosto in zbiti iz krajnikov.

Streha je enokapnica, čebelar pa jo pri delu s čebelami dvigne in podloži z lesenim količkom. Tako čebeljim družinam omogočijo boljše razmere, predvsem glede toplote in lahko se hitreje razvijajo. Tudi krmljenje je tako preprostejše. Strehe panjev so lahko iz foča plošče z okroglo luknjo, v katero vstavijo plastično vedro z luknjicami na pokrovu. Skoznje čebele počasi odvzemajo sladkorno raztopino. Vedro z naluknjanim pokrovom, tega pa obrnejo in poveznejo nad gnezdo, imajo v vsaki čebelarški trgovini v Nemčiji. V vedru je že pripravljena raztopina, največkrat kar invertni sirup. Tudi nekateri naši čebelarji jeseni že tako krmijo čebele, tako da v izpraznjena medišča AŽ panjev vstavijo 5-litrska vedra s sladkorno raztopino. Prednosti takšnega krmljenja je nedvomno več. Čebele počasi jemljejo raztopino, zato deluje dražilno (zlasti na mlade matice), čebel ne izčrpavamo toliko kot pri

Nakladne panje imajo zaščitene pred dežjem z enostavnimi lesenimi paviljoni z gibljivo streho.

Združenje preizkuša tudi, kakšna oblika gnezda je za čebele najugodnejša. V ta namen uporabljajo različno pletene košare.

hitrem krmljenju, manjša pa je tudi možnost pojava ropanja. Ogleдали smo si tudi zanimiv poizkus, s katerim so skušali ugotoviti za čebele najugodnejšo velikost in obliko gnezda. Pri tem so uporabili okrogle in podolgovate pletene košare. Ugotovili so, da je čebela zelo prilagodljiva glede na obliko gnezda, to pa je verjetno posledica različno oblikovanih naravnih čebeljih bivališč v milijonih let njenega razvoja.

Ogledali smo si tudi njihovo čebelarsko stavbo. V njej so mizarska delavnica, prostor za predelavo voščin, sodobno opremljena točilnica za med in prostori za pridelavo različnih čebeljih pridelkov, medice in kozmetičnih krem.

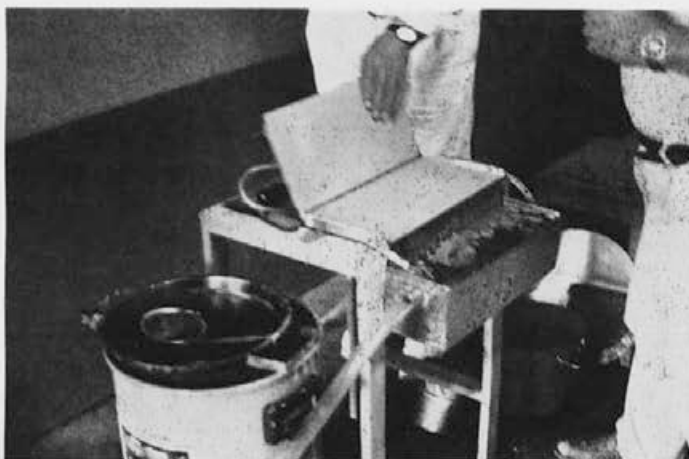
Našo pozornost je pritegnil tudi velik sončni topilnik za vosek. Voščine so v posebni posodi z odtokom za stopljeni vosek, ki je pod bakreno ploščo ter dvojnim steklom. Tako voščine niso neposredno izpostavljene soncu, ampak so v izoliranem prostoru pod bakreno ploščo. Le-ta je dober prevodnik toplote, tako da vosek topi vroč

Sončni topilnik, ki ga uporabljajo, ima pod steklom še bakreno ploščo, tako da akumulira več toplote.

zrak. Segreva ga bakrena plošča, neposredno izpostavljena sončnim žarkom. Prednost je v tem, da je steklena površina sončnega topilnika vedno čista in ni onesnažena z voskom, poleg tega pa lahko topijo večje količine voščin naenkrat. Pomembna pa je dobra stranska izolacija. Zanimiv je tudi zaboj za lovljenje rojev ali za pripravo umetnih rojev z ometanjem čebel. Zaboj je z dveh strani obdan z mrežo za dobro zračenje, mrežo pa lahko prekrijemo z leseno desko. Pokrov ima v sredini dvojno dno. V ta prostor dodamo mlado oplojeno matico in po odprtini, skozi katero dodajamo sladkorno testo se pridruži roju, seveda šele prihodnji dan. Zaboj pustimo v kleti dva dni, potem pa roj vsadimo v panj. Pod pokrovom je tudi zanka iz blaga, nato

V tovarni Graze je bila zanimiva posebna preša za satnice z vodnim hlajenjem.

pa se roj obesi. Po kosilu smo si ogledali še stojišče, na katerem so čebele dobro gradile satje in hkrati prinašale medicino. Kljub temu da je bila letošnja pomlad zelo hladna, so bile družine močne in so imele veliko zalege. Poznalo pa se jim je, da so veliko pašnih čebel pobrale ohladitve in aprilski sneg, ki je v nižinah obležal nekaj dni. Zato je sredi maja, ko smo jih obiskali, cvetel še le prvi regrat. Gostitelji so nas pogostili tudi z domačimi izdelki in pecivom, seveda pa smo poizkusili tudi njihov med.

Med našim obiskom smo lahko opazovali, kako so v njihovo trgovino, prihajali ljudje po nakupih. Kupovali so sadje, zelenjavo, mlečne izdelke, sadike in tudi med. Med pakirajo v kozarcih po 250 in 500 gramov, nikjer pa nismo opazili kilogramskih kozarcev. Ob koncu nam je g. Radetski predstavil tudi njihovo izobraževalno dejavnost. Za čebelarje in tudi druge, ki se zanimajo za čebelarstvo, prirejajo več nekajdnevni tečajev. Učijo jih praktičnega dela in teorijo čebelarjenja. Septembra imajo nekaj dni dneve odprtih vrat. Predavajo o čebeli pod mikroskopom, naravnem čebelarjenju in delu znanega čebelarja Gerstunga. V združenje je vključenih tudi precej čebelarjev. Enkrat na leto zanje organizirajo strokovni seminar in skupščino. Ob koncu obiska smo se zahvalili našim gostiteljem za sprejem in pogostitev ter jim izročili spominsko darilo.

Ob vračanju domov smo si ogledali še srednjeveški grad, ki leži južno od Tübin-

Razstava njihovih izdelkov, ki so namenjeni kupcem.

gena in ga je postavil Pipin Mali. Seveda smo obiskali tudi cerkvico, v kateri je opravljaj službo božjo Primož Trubar in v kateri je tudi pokopan. Cerkvica je zelo lepo vzdrževana in po pripovedovanju zelo prijaznega župnika, ki zdaj skrbi zanjo, jo obišče veliko obiskovalcev iz Slovenije.

Prihodnji dan smo si ogledali znano podjetje za izdelavo čebelarске opreme Graze v bližini Stuttgarta. Podjetje je eno najstarejših v Nemčiji, saj obstaja več kot sto let. Izdelujejo panje, točila in veliko drobnega orodja. Trgovina je nova in zelo lepo urejena. Prikazali so nam tudi izdelovanje satnic z majhnimi ročnimi prešami in vodnim hlajenjem. Kupili smo si tisto, kar pri svojem delu najbolj potrebujemo. Tovarna je velika in izdeluje zares kakovostne izdelke. Italijanski izdelki pa so nekoliko cenejši, predvsem zaradi visoke vrednosti marke. Kljub temu, kot pravi lastnik, pošiljajo svoje izdelke po vsem svetu.

Vodja čebelarstva g. Radetski in g. Vrhunc, v sredini, med ogledom čebelnjakov z našimi čebelarji.

Sredi maja so bile čebele že lepo razvite, kljub temu da so imeli še aprila meseca sneg. Nakladni panji pa so na toplo stavbo.

Seveda smo si ogledali tudi Stuttgart, žal pa za to ni bilo veliko časa, ker nas je čakala še pot prek Frankfurta do Marburga. Prihodnji dan nas je v bližini tega mesta pričakovala gospa Thun s svojim sinom. Najprej nas je zadnji dan našega obiska presenetila lepa vasica, v kateri živi družina

Thun. Kako znajo Nemci ohranjati in obnavljati stare kmečke hiše! Staro središče vasi je še vedno takšno, kakršno je bilo pred sto in več leti. Nikjer ni videti niti ene električne žice, temu pa se je še posebno čudil naš vzrejevalec Janez Gregori iz Podkorena. Kar pogrelo ga je, ko se je spomnil, da je ves Podkoren prepleten z žicami in kabli, kot bi bila vas zavita v pajčevino.

Žal pa ni tako samo v tej vasi. Družina Thun nam je pripravila lep sprejem in seznanili so nas s svojim delom. Le-to temelji na upoštevanju luninih men in tudi men drugih planetov, in to tako v poljedelstvu kot v čebelarstvu. Seveda so o tem precej vedeli že stari misleci, pa tudi navadni ljudje, predvsem kmetje. Pokazali so nam razlike oziroma učinke v praksi. Vsekakor je tudi na tem področju še veliko neraziskane, saj niti današnja znanost še ne zna pojasniti vseh pojavov v naravi. Vsekakor so ugotovitve družine Thun zelo zanimive, čeprav jih današnja znanost uradno ne priznava, saj njihovih učinkov za zdaj še ni mogoče meriti z znanstvenimi metodami.

Po predavanju nam je gospod Thun prikazal izdelavo nakladnih panjev iz slame. Za to uporablja izključno rženo slamo. Zvezano z žico jo premaže z mešanico kravjeka, sirotke in kremenovega prahu. Takšni panji so verjetno poceni, premaz pa je dovolj močan in tudi dobro diha, kar je pomembno za odvajanje vlage iz panjev, prdvsem spomladi. Po njegovih izkušnjah

Na obisku pri g. Thunu smo si ogledali izdelovanje nakladnih panjev iz slame. Na desni strani je g. Thun.

se čebele v takšnih panjih zelo dobro razvijajo. Mogoče se bo tudi kateri od naših čebelarjev, udeležencev izleta, lotil izdelovanja tkašnih panjev. Manj znano pa je, da je bil pokojni oče Thun zelo znan slikar. Ob tej priložnosti smo si ogledali tudi zbirko njegovih zanimivih slik in veliko se jih je odločilo za nakup reprodukcij.

Čas pa je neusmiljeno priganjal, zato

smo se morali posloviti. Zahvalili smo se s spominskim darilom za gostoljubnost. Na tej poti je vsak zvedel kaj novega in zanimivega, saj je bil spored izleta zelo pester. Verjetno bomo za prihodnje leto pripravili izlet na Slovaško, če bo za to dovolj zanimanja. V imenu Zveze pa se moram zahvaliti gospe Margareti Vrhunc za zelo prizadevno vodenje.

CVETNI PRAH: HRANA ZA ČEBELE IN LJUDI

JOHN IANNUZZI

Cvetni prah uporabljajo za ohranitev odpornosti in lajšanje bolezni. Veliko je pričevanj o njegovi koristnosti, na žalost pa je o tem zelo malo znanstvenih dokazov. Le en znanstveni članek omenja njegov vpliv na človekove telesne sposobnosti. Cvetni prah encimi razgradijo v preproste sladkorje, aminokisljine, maščobne kisline in glicerol. S kemičnimi analizami so ugotovili, da vsebuje 55 odstotkov ogljikovih hidratov, od 6 do 30 odstotkov proteinov in do 20 odstotkov maščob. Kljub trditvi, da cvetni prah uporabljamo brez skrbi, pa obstaja dvom o njegovi splošni uporabi, saj določene vrste cvetnega prahu pri posameznikih povzročajo alergijo. Švedska družba trdi, da je izvleček cvetnega prahu zelo slab alergen in da je razmeroma neonesnažen. Ker podatkov še niso objavili, trditve niso preverjene. Zaradi možnosti anafilaktičnega šoka bi bilo treba uporabo cvetnega prahu omejiti, čeprav tudi jajca, arašidi,

mleko in lešniki pogosto povzročajo alergijske reakcije otrok. Smrtnega primera ob zaužitju cvetnega prahu še ni bilo.

Predvideni učinki cvetnega prahu:

1. Cvetni prah ima antibiotični učinek, pospešuje rast. Antibiotik v cvetnem prahu je zelo hitro uničil nekatere kulture mikrobov, npr. salmonelle. Drugi izvleček je vplival na delovanje črevesja. Pri slabokrvnih otrocih je povzročil povečanje hemoglobina, pospešil je okrevanje (in pridobivanje teže) rekonvalescentov. Cvetni prah naj bi tudi pomiril.

2. Če satje s cvetnim prahom prežvečimo dan pred mesecem, v katerem pričakujemo zvišano telesno temperaturo zaradi alergijske reakcije na cvetni prah (alergijski rinitis), se ta ne bo pojavila ali pa se bo temperatura le nekoliko povišala. Cvetni prah pri bolj občutljivih ljudeh povzroči vlažen nos, rdeče obrobljene oči, smrkanje, kihanje, pa tudi težavno dihanje. Zrna cvet-

nega prahu vsebujejo proteine, ki pri 10 odstotkih ljudi povzročajo alergijsko reakcijo. Uživanje medu, ki vsebuje cvetni prah, verjetno zniža visoko temperaturo. Čeprav to trditev podpira veliko ljudi, so raziskovalci odkrili le komaj opazno izboljšanje stanja pri bolnikih, ki so alergični na cvetni prah.

Švedski zdravniki so v 1100 primerih kroničnega vnetja prostate ugotovili, da se je 60 do 80 odstotkom bolnikov, ki so jemali cvetni prah in predpisana zdravila, zdravstveno stanje v primerjavi z bolniki, ki so jemali le predpisana zdravila, izboljšalo.

Hemeroide lahko zdravimo s preparatom cvetnega prahu brez zdravniškega recepta. Pogosto hitro olajša težave, zlasti če tradicionalno zdravilo za hemeroide ne učinkuje več.

Veliko poljudnih knjig omenja koristnost uživanja cvetnega prahu ob obsevanju z žarki. Bolniki, ki so uživali cvetni prah, so občutili manj negativnih učinkov obsevanja kot bolniki, ki cvetnega prahu niso uživali. Stranske učinke obsevanja so merili tudi z

analizo kemičnih sprememb v krvi.

Trditev, da cvetni prah pripomore k telesni vzdržljivosti, je najpogostejša pri športnikih. Tekači, ki so uživali cvetni prah, so dosegali boljše rezultate. Imeli so več hemoglobina, pa tudi večjo hematokritsko vrednost krvi.

Cvetni prah povečuje ali obnavlja potenco moških. Na spolno življenje vplivajo hormoni, ki jih izločajo endokrine žleze, ovariji (izloča estrogen) in moda (izloča testosteron). Cink in vitamin E, ki ju vsebuje tudi cvetni prah, sta nujno potrebna za delovanje reproduktivnega sistema in zdravo spolno življenje. Posebno dobra sta za bolnike, ki imajo težave s prostato.

Trditev o zdravilnosti cvetnega prahu je veliko, znanstvenih dokazov pa malo. Vsekakor pa je cvetni prah odlična hrana za čebele.

Vir: Poolen: Food for Honey Bee and Man? American Bee Journal, september 1993.

Prevedla in priredila: J. Kralj.

MORAL SEM MORITI

STANE SEVČNIKAR

Čebelariti sem začel leta 1964. Leto prej sem namreč kupil nekaj zemlje in si zgradil nov dom. Osnove čebelarjenja sem prebral v več knjigah o čebelah. Pri začetnih težavah mi je praktično pomagal moj nekdanji osnovnošolski učitelj g. Mlinšek. Iz Velenja v Podkraj mi je sam prinesel roj v škattli. Kako sem ga občudoval, ko je vsul čebele na sipalnik in jih kar z roko ometel v panj. Za njihove pike pa se še zmenil ni. V zahvalo za nesebično razdajanje in prispevek k napredku čebelarstva v Šaleški dolini smo po njem poimenovali tudi našo družino.

Vsa leta sem čebelaril z več ali manj panji, tudi že z 18, kolikor jih zmore čebelnjak. Nosema, varoza, poapnela zalega so bili poglavitni krivci za odmrtje družin, avgusta lani pa sem ob začetku krmljenja za zimo odkril še znamenja hude gnilobe. Sumljivo mi je bilo, ker dva panja do jutra nista izpraznila pitalnika. Ob pregledu lepo založenega sata sem na robu opazil nekaj vrtilih pokrovcov na celicah, ponekod pa je bilo

videti tudi luknjice. Po vbodu v takšno celico se je za šilom vlekla lepljiva rjavkasta tekočina. O podobnem sem nekoč bral v knjigah. Čeprav je bila nedelja, sem takoj obvestil predsednika družine o sumu na hudo gnilobo in mu sumljivi sat z vsemi podatki tudi odnesel v posebni vreči. Čez dva dni je bil moj sum uradno potrjen. Celjska veterinarska inšpekcija je nato skupaj s preglednikom na našem območju pregledala vse panje. Od sedmih družin je bila zdrava samo še ena. Skupaj z veterinarico iz Velenja sva sežgala vse bolne družine. Nepopisno hudo mi je bilo ob pomoru čebel. Za okence panja sem dodal na žico obešen goreč trak žvepla (takšnega uporabljajo tudi za žveplanje sodov), okence, vrata ter žrelo pa sem dobro zaprl. V vsakem panju je močno zabučalo, nato pa počasi potihnilo. Nehote sem se spomnil na film o Dachau, kjer so med drugo svetovno vojno s plinom morili ljudi.

V navzočnosti omenjenih smo v izkopani jami sežgali 140 satnikov z medom in čebelami ter

tudi nekaj pripomočkov. Uničili smo tudi še zdravo družino. Ker sem bolezen odkril in prijavil sam, sem dobil povrnjene stroške za šest panjev. Pravijo, da ima vsako zlo svoje dobro. Tako sem lahko obnovil kritino čebelnjaka, zunanji oplesek, žleb, talno oblogo, na novo prebarval končnice panjev, notranjost vseh panjev pa sem obžgal s plinskimi gorilnikom. Točilo, tla in drugo sem razkužil z virkonsovo raztopino in na dveh straneh čebelnjaka nasul za traktor zemlje. Po vsem tem sem začel razmišljati o novih čebelah. Imel sem srečo v nesreči. Nekdanji sodelavec iz TE Šoštanj gospod Ciril Glavnik me je prav tedaj prosil, naj za simbolično ceno prevzamem njegovih 6 družin. Zdaj bi se mu za to rad javno zahvalil. Pred predstavitvijo panjev v moj čebelnjak jih je pregledal še predstavnik veterinarske službe iz Šoštanja. Pred preselitvijo pa sem v enem panju spet opazil znamenja hude gnilobe. Tudi tokrat so moj sum v Celju potrdil in zato

smo tudi te čebele sežgali s panjem vred. Ob koncu junija oziroma v začetku julija znamenj bolezn ni bilo več. To je 13. julija potrdila tudi komisija, v kateri sta bila veterinarska inšpektorica ga. Šturm iz Velenja in dr. vet. med. Zagožen z Veterinarske postaje Šoštanj.

Nenehno se sprašujem, kaj je bil razlog za izbruh bolezn. Najbolj sumim ropanje, pa tudi ose. Stalni vir vode pod čebelnjakom bi lahko ob suši uporabljale tudi tuje čebele. Sicer pa je bilo v bližnji okolici okuženih več čebelnjakov in vse so tudi sanirali.

Še nekaj bi rad povedal čebelarjem. Več let sem imel pri zavarovalnici Triglav zavarovan čebelnjak in posebej še vsebino panjev. Upal sem, da mi bodo poplačali vsaj škodo za zdravi panj. Rekli so: »Če bi bil krivec požar, bi to storili, ker pa ste požigali sami, pa nič.« Vprašal sem jih, kakšna je razlika med enim in drugim, in odpovedal zavarovanje.

ZAŠČITA IZLETNE ODPRTINE

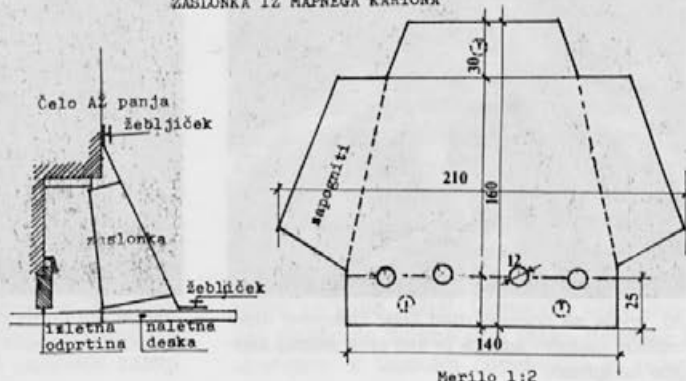
Pozimi marsikaj vpliva na dobro počutje čebel. Sonce potuje zelo nizko, tako da svetloba skozi izletno odprtino prodira globoko v panj. Že nekaj let v sončnih zimskih dneh opazujem, da svetloba moti čebele. Vedno jih pride nekaj na brado, nemirno begajo sem ter tja, pa tudi izletajo in nato popadajo od mraza. Neugodno v tem času vplivajo tudi vetrovi, ki včasih pihajo neposredno v panj. V literaturi sem našel različne napotke o tem, kako lahko v zelo neugodnih primerih odprtino zaščitimo z zaslonko, vendar kaj res uporabnega nisem našel. Pozimi vznemirjajo čebele tudi ptice,

njihove sledi pa lahko najdemo na naletni deski.

Vse to me je navedlo, da sem poiskal rešitev v navadni zaslonki iz tanke lepenke. Z njo rešimo vse navedene nevšečnosti, saj čebele zavaruje pred dežjem in snegom, pticami, vetrom, soncem. Jeseni, ko začnemo čebele krmiti in prihaja do ropanja, lahko z zaslonko zavarujemo čebele pred množičnim navalom roparic na odprtino.

Zaslonke si lahko čebelarji izdelajo pozimi. Skico, ki jo prilagam, naj povečajo na fotokopirnem stroju in že bodo imeli vzorec

ZASLONKA IZ MAPNEGA KARTONA

za izdelavo zaslonke. Skico moramo povečati za toliko, da bo spodnji rob vzorca dolg 140 cm.

Spodnji rob šablone pripognem 25 mm visoko, kot je narisano, nato pa s škarjami ali luknjačem izrežemo štiri odprtine $\varnothing$ 12 mm. Stranice zapognemo v nasprotno stran in že imamo izdelano šablono.

Ker so naletna deska in odprtine pri AŽ panjih različno velike, zaslonko pomerimo, ali se dobro prilega. Če je treba, jo s škarjami malo porežemo, nato pa jo pritrdimo s tremi žeblički. Uporabimo jo lahko tudi za nakladne panje, vendar jo moramo ob straneh nekoliko odrezati.

Poizkusite! Škodovati ne more!

Franc Gornik

ZGODNJE MEDENJE

FRANC ŠIVIC

Letošnjo pomlad si bodo čebelarji zapomnili po nenavadno zgodnjem medenju smreke na Gorenjskem in izdatnem pojavu mane na hrastu na Primorskem. Zanimivo je, da so se nekatere smreke oziroma hrasti dobesedno kopali v sladki mani, druga drevesa iste vrste v bližini pa so bila

dobesedno suha. Čebele so v nekaterih krajih lepo napolnile medišča. Primorski čebelarji, ki so točili po končanem cvetenju akacije, so se čudili temnorjavi barvi medu, ki se je valil v podstavljene posode. Akacija je namreč odpovedala, to pa je bilo po odlični beri v minulem letu kar nekako pričakovati.

Smrekova vejica, slikana 10. aprila letos v Črnučah pri Ljubljani. Lepo se vidi beli voščeni puh (angelski laski), ki izdaja skrivališča samičk velike lekanije.

20. aprila se pojavijo med laski češnjevo rdeči mešički rastočih samičk in tudi prve sladke kapljice na iglicah.

Zadnje dni aprila je medenje na višku in tedaj samičke dokončno odrastejo. Foto: F. Šivic

Medenje na smreki je povzročila velika lekanija (*Physokermes piceae*). Že v začetku aprila so gorenjski čebelarji opazovali nenavaden puh v rogovilicah lanskih vejic. Tuji opazovalci, zlasti tisti z nemškega govornega območja, jih imenujejo angelski laski. V resnici so to nežne voščene nitke, ki jih v času rasti izločajo samičke velike lekanije, radovednim očem pa tako nehote odkrijejo svoja skrivališča. Množičen pojav laskov omogoča dokaj zanesljivo napoved skorajšnjega zgodnjega medenja smreke. Paša se je v resnici pojavila v drugi polovici

aprila, trajala pa je še nekaj časa maja.

Na hrastu je medenje povzročil hrastov kapar *Eulecanium rufulum*. Živi na enoletnih vejicah in ga je težavno odkriti, ker je ploščate oblike in barve, podobne hrastovemu lubju. Medenje je doseglo vrhunec okoli prvega maja, torej še pred akacijo, in čebele bi verjetno napolnile medišča, če bi jim, žal, tega ne preprečilo slabo vreme.

Začetek te sezone je bil torej kar obeta-ven. Toda dneva ne kaže hvaliti pred večerom, zato bomo morali s končno sodbo o čebelji beri še nekoliko počakati.

I

z tuje literature

PREPREČEVANJE POAPNELE ZALEGE

EDWARD E. SOUTHWICK

Čebele so občutljive na glivico *Asco-sphaera apis*, ki povzroča poapnelo zalego. Bolezen je dobila ime po mumificiranih ličinkah, ki so videti kot kreda v celicah satja. Barva okužene ličinke je lahko bela, siva ali črna, odvisna je od stanja glivice. Čebelje ličinke, okužene z micelijji, ki se razmnožujejo nespolno, so bele. Glivice pa se razmnožujejo tudi s sporami, ki so znotraj temno olivnih ali rjavih sporocist. Spore so zelo odporne na izsuševanje ali druge dejavnike okolja. Ohranijo se lahko leta in leta. Ličinke čebel, okužene z majhnim številom sporocist, so črne. Delavke ponavadi odstranjujejo poapnelo zalego iz celic in jo odlagajo pred vhod panja. Poapnela zalega se vedno bolj širi v ZDA in drugih državah. Zato preučujejo opravljanje s čebeljo družino, kemično kontrolo in genetiko čebel.

Razvoj poapnele zalege je kot pri večini drugih bolezni odvisen od stresa. Dejavniki stresa so: ohladitev, vlaga, pomanjkanje vode in premajhno število delavk, ki bi skrbele za zalego. Šibke čebelje družine so tudi bolj dovzetne za bolezen. Zmanjšanje čistilnega vedenja prav tako občutno vpliva na odpornost proti poapneli zalegi.

Najpomembnejše za odpornost proti boleznim je vzdrževanje močne družine. Za moč družine najbolje poskrbimo s celotno skrbjo za čebeljo družino, primernim prostorom, dobrim prezračevanjem panjev in dodatnim hranjenjem s sladkorno raztopino in cvetnim prahom, kadar primanjkuje paše. Ob pojavu poapnele zalege lahko čebelam pomagamo tako, da pred vhomom v panj in v njegovi okolici odstranimo okužene ličinke. Satje, ki vsebuje poapnelo zalego, odstranimo in ga nadomestimo z novim, dodamo mlade čebele, ki bodo pripomogle k okrepi-tvi čebelje družine. Zaradi velike odpornosti spor (te so v svojem debelem ovoju tudi dobro zavarovane) ni mogoče uporabiti katerega koli sredstva za zatiranje bolezni.

Nekatera sredstva proti glivicam so za čebele strupena, saj sta v njih učinkovita hitin in sterol. Tudi zato je uporaba kemičnih sredstev neprimerna. Zaradi genetsko pogojenega čistilnega vedenja je težavno ocenjevati učinkovitost posameznih kemičnih sredstev. Vedeti moramo, ali kemikalija učinkuje na patogen ali le pospešuje čistilno vedenje čebel. Genetsko uravnavanje poapnele zalege nas lahko navdaja z upanjem. V vsakem čebelnjaku je nekaj

čebeljih družin bolj dovzetnih za bolezen, nekatere čebelje družine pa pogosteje odkrivajo celice satja in iz njih odstranjujejo poapnelo zalego. Ta oblika čistilnega vedenja je zelo pomembna pri odpornosti proti bakteriji, ki povzroča hudo gnilobo čebelje zalege. Čistilno vedenje uravnava dva gena: gen za odkrivanje celic satja in gen za odstranjevanje poapnele zalege. Gena sta učinkovita, če sta v homozigotnem stanju (dvojna zastopanost). Čebele lahko izberemo, tako da vzrejamo le odporne proti poapneli zalegi. Odporne čebelje družine, z izrazitejšim čistilnim vedenjem, zmanjšajo okužbo zalege in skrajšajo življenjsko dobo glivice. Njen razvoj zavirajo antagonistični mikroorganizmi. V čebeljih družinah so odkrili 27 sevov bakterij, rodu *Bacillus*. Bakterije morda pripomorejo pri obdelavi in shranjevanju bere ter preprečujejo fermentacijo medu. Raziskovalci upajo, da bodo iz mikroorganizmov izolirali učinkovino, ki bi jo lahko uporabili za preprečevanje okužbe z zalego, ali da bodo nadomestni hrani lahko dodajali kar mikroorganizem.

Dodajanje mladih čebel s čistilnim vedenjem ne izboljšuje odpornosti čebelje družine, ampak le poveča njeno čistilno vedenje. Dodane čebele s čistilnim vedenjem odkrivajo celice satja, druge pa jih znora pokrivajo.

Glivica se razširi tudi v zaloge cvetnega prahu in v črevesje čebel dojlj. Čebeljim družinam, občutljivim na poapnelo zalego, moramo zamenjati matico. Zamenjava matice bi omogočila razvoj odpornejših čebel, ki bi učinkovito odstranjevale mrtvo zalego in s tem zmanjševale okužbo s poapnelo zalego. Pri preprečevanju izbruha poapnele zalege lahko uporabimo različne postopke, npr. gojenje čebel s čistilnim vedenjem ali dodatno hranjenje z dodanimi mikroorganizmi. Poapnelo zalego preprečujemo tudi s skrbno vzrejo čebeljih družin, saj s tem omilimo strese.

Prevedla: J. Kralj

Literatura: Bee Research, Digest, Chalkbrood Control, American Bee Journal, april 1994.

godovino slovenskega čebelarstva

ČEBELA – ŽLAHTNA SPREMLJEVALKA SLOVENSKE KULTURE

mag. MARIJA STANONIK – nadaljevanje

Končujem to pisanje z mislijo na soseda Franca Grošlja (1903–1989), ki me je bil pred leti, ko je postal predsednik Čebelarške družine Žiri, povabil k sodelovanju in mi namenil mesto tajnice,¹⁵⁴ ne da bi mi kdaj pojasnil, kaj ga je k temu nagnilo. Morda sem mu kdaj zaupala, da gojim posebno spoštovanje do drobnih živalic, podobno kot čebelarji. Ti namreč pravijo, da čebela ne pogine, ampak umre, menda zato, ker izločajo vosek za mašne in druge sveče. Nisem dolgo drugovala z žirovskimi čebelarji, odpravila sem se bila iskat učeno-

sti v prestolnico danes mlade slovenske države, da sem v njej v spletu okoliščin in v trudi za vsakdanji kruh postala sodelavka¹⁵⁵ druge »čebelarške družine«, če smemo z malo fantazije tako pomenovati naslednico tiste davne častitljive *Academiae operosorum*, ki si je leta 1693 izbrala čebelo za svoj simbol. Ko »čebela tudi leta s cveta na cvet«¹⁵⁶, kakor je bilo odgovorjeno na neko vprašanje, se je tokrat ustavila – na prošnjo žirovskih čebelarjev – na prav prijanem, recimo da je to dišeči cvet jabloane, ki je nekdaj stala pred domačo hišo.

OPOMBE

- ¹ Janez Menart, *Slovenska akademija znanosti in umetnosti 1938–1988*, /Oris in prikaz njenega nastanka in delovanja v jubilejnem petdesetem letu, Ljubljana 1988, 6.
- ² Glej op. 1, 2.
- ³ APES ACADEMICAE OPEROSORUM LABACENSIIUM / AKADEMSKE ČEBELE LJUBLJANSKIH OPEROZOV, Ljubljana 1988, 7–8. Prevod Primož Simoniti.
- ⁴ Glej op. 1. / ⁵ Glej op. 3, 21, 27. / ⁶ Glej op. 3, 31. / ⁷ Glej op. 3, 42, 43. / ⁸ Glej op. 3, 46, 47.
- ⁹ Glej op. 3, 50, 51. / ¹⁰ Glej op. 3, 79. / ¹¹ Glej op. 3, 55. / ¹² Glej op. 370, 371. / ¹³ Glej op. 3, 82, 83.
- ¹⁴ Glej op. 1, 7. Prim. Mirko Rupel, *Protireformacija in barok*, v: *Zgodovina slovenskega slovstva*, I, Ljubljana, 1956, 300. Jože Pogačnik, *Zgodovina slovenskega slovstva*, Maribor 1968, 198.
- ¹⁵ Glej op. 1, 12.
- ¹⁶ Tobija Lionelli – Janez Svetokriški, *Sacrum promptuarium*, I, Benetke, 1691, 3.
- ¹⁷ Tobija Lionelli – Janez Svetokriški, *Sacrum Promptuarium*, V, Ljubljana, 1707, 350.
- ¹⁸ Glej op. 17, 504. / ¹⁹ Glej op. 17, 588.
- ²⁰ Mihael Krammer – Rogerij Ljubljanski, *Palmarium Emyreum I*, Celovec, 1731, 309.
- ²¹ Leto svetnikov, *Izdajo sta pripravila Maks Miklavčič in Jože Dolenc*, Ljubljana, 1972, 418.
- ²² Mihael Krammer – Rogerij Ljubljanski, *Palmarium emyreum II*, Ljubljana, 1743, 204.
- ²³ Glej op. 22, 204, 205. / ²⁴ Glej op. 22, 204–213. / ²⁵ Glej op. 22, 212. / ²⁶ Glej op. 202, 213.
- ²⁷ Joža Glonar, *Med reformacijo in romantiko*, Ljubljanski zvon, 29, 1916, 506.
- ²⁸ Glej op. 27, 507.
- ²⁹ Glej op. 27: »... Menda je bilo nekoliko Rogerijevih pridig že spisanih, ko si je nadela ime 'Academia operosorum' in vzela čebelo za zgled in simbol. Poglavitna in edina naloga članov te akademije je bila: »Nach Art der Bienen die Blumen verschiedenen Autoren zu kosten und gleichsam in einen Stockzusammen tragen.«
- ³⁰ Valentin Vodnik, *Izbrane pesmi*, 1958, Ljubljana 24, Komentar Alfonza Gspana, 182.
- ³¹ Glej op. 26.
- ³² Anton Slodnjak, komentar k faksimilirani izdaji Kranjske Čbelice, Ljubljana 1969, 11.
- ³³ Kranjska Čbelica III, Janez Cigler, *Povračilo*, 1832, 72–73. Prim. op. 32, 47.
- ³⁴ O, Medved per čebelah, *Kranjska Čbelica*, IV, 1833, 48–50.
- ³⁵ Glej op. 34, 49. / ³⁶ Glej op. 34, 50.
- ³⁷ *Kranjska Čbelica III*, 1832, 33, 26.
- ³⁸ France Prešeren, *Pesnitve in pisma*, Ljubljana 1962, komentar A. Slodnjaka, 296.
- ³⁹ *Kranjska Čbelica III*, 1832, 23–27.
- ⁴⁰ Glej op. 38, 64, 65.
- ⁴¹ Citirano po Glonarju, prim. op. 28.
- ⁴² Prim. Zbornik Slovenska matica 1864–1964, Ljubljana 1964. Uredil France Bernik.
- ⁴³ France Bernik, *Sto let kulturnega poslanstva*, v zborniku iz op. 42, 11–34.
- ⁴⁴ Glej op. 27.
- ⁴⁵ Jan Amos Komensky, *Leksikon Cankarjeve založbe/Svetovna književnost*, Ljubljana 1984, 247.
- ⁴⁶ Janez Adam Gaiger, – Hipolit Novomeški, *Dictionarium trilingue ex tribus... Latino-germanico, Sclavorum in posterium porte, Germanico-Sclavonico-Latinum a... Labaci = Ljubljana 1701*. Dodatek Svet v slikah, 19–20.
- ⁴⁷ Prim. op. 14, Mirko Rupel, n.d., 303.
- ⁴⁸ Prim. Slovenski biografski leksikon, Ljubljana 1925–1932, I, 381.
- ⁴⁹ Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu. uredil Martin Mencej, Ljubljana, 1976, 22, 73, 39.
- ⁵⁰ Glej op. 49, 79. / ⁵¹ Glej op. 49, 45. / ⁵² Glej op. 49, 46, 47. / ⁵³ Glej op. 49, 80.
- ⁵⁴ Ivan Sivec, *In večno bodo cvetele lipe*, Celje 1991, 188–190.
- ⁵⁵ Glej op. 4, 35, 44, 107.
- ⁵⁶ Fran Levstik, *Zbrano delo*, VII, Ljubljana 1958, Komentar A. Slodnjak, 397.
- ⁵⁷ Glej op. 57. / ⁵⁸ Glej op. 56, 205. / ⁵⁹ Glej op. 56, 207, 220. / ⁶⁰ Glej op. 56, 205–323.
- ⁶¹ Glej op. 56. / ⁶² Glej op. 56, 220–221. / ⁶³ Glej op. 56, 255–256. / ⁶⁴ Glej op. 56.
- ⁶⁵ Glej op. 56, 397–400. / ⁶⁶ Glej op. 54, 68. / ⁶⁷ Glej op. 38, 295.
- ⁶⁸ Ignacij Holzapfel, *Spomlad*, *Kranjska Čbelica I*, 1830, 13–14. Prim. op. 32, 47.
- ⁶⁹ Jakob Zupan, *Jesen*, *Kranjska Čbelica I*, 1830, 17–19. Prim. op. 32, 52.
- ⁷⁰ Jurij Kosmač, *Spomlad*, *Kranjska Čbelica II*, 1831, Prim. Op. 32, 49.

- ⁷¹ Miha Kastelic, *Pomlad, Kranjska Čbelica III*, 1832, 76–77. Prim. op. 32, 48.
- ⁷² Miha Kastelic, *Natura, Kranjska Čbelica IV*, 1833, 51–52. Prim. op. 32, 48.
- ⁷³ Matija Valjavec, *Poezije, Drevo v cvetu*, Ljubljana, letnice izida ni, 1.
- ⁷⁴ Izpis iz III. berila, Ljubljana, Podatek posređoval Branko Čušin, 1971.
- ⁷⁵ Franc Saleški Finžgar, *Pri uljnaku, Dom in svet*, 1. 1898, 343.
- ⁷⁶ Cvetko Golar, *Poln čebelic, Jasne livade*, Ljubljana 1959, 28.
- ⁷⁷ 80 let škofjeloškega čebelarstva, uredil Janez Mrak, *Škofja Loka*, 1985, 116–118.
- ⁷⁸ Oton Župančič, *Ciciban in čebela, Zbrano delo, V*, Ljubljana 1970, 117.
- ⁷⁹ Glej op. 78.
- ⁸⁰ Glej op. 78, 78 (uganki sta pod številko 25 in 26).
- ⁸¹ Glej op. 80. / ⁸² Glej op. 78, 37.
- ⁸³ Josip Murn-Aleksandrov, *Zima, Petnajst let, Topol samujoč (Kondor)*, Ljubljana 1967, 65, 68.
- ⁸⁴ Glej op. 83, 31–32.
- ⁸⁵ Alojz Gradnik, *Naša beseda, Izbrane pesmi (Kondor)*, Ljubljana 1964, 67.
- ⁸⁶ Jože Udovič, *Panjska končnica, Izpis iz VIII. Berila, Ljubljana 1975, podatek posređoval Branko Čušin.*
- ⁸⁷ Josip Jurčič, *Deseti brat (Naša beseda), Izbrano delo, Ljubljana 1969, 173.*
- ⁸⁸ Ivan Cankar, *O čebelnjaku, Izbrano delo (Naša beseda), Ljubljana 1968, 22–42.*
- ⁸⁹ Glej op. 88, 26. / ⁹⁰ Glej op. 88, 32. / ⁹¹ Glej op. 88, 38. / ⁹² Glej op. 41.
- ⁹³ Janez Jalen, *Ovčar Marko, Celje 1958, 8, 10, 15. / ⁹⁴ Glej op. 93, 30–43. / ⁹⁵ Glej op. 93, 35–36.*
- ⁹⁶ Glej op. 93, 35–37. / ⁹⁷ Glej op. 93, 37–40. / ⁹⁸ GFlej op. 93, 204–205.
- ⁹⁹ Jože Petermelj, *Dvakrat ena je nič, Bukovci, Ljubljana 1987, 33.*
- ¹⁰⁰ Leopold Suhodolčan, *Čebelja pot, Mornar na kolesu, Ljubljana 1973, 15–18.*
- ¹⁰¹ Glej op. 100.
- ¹⁰² Glede na tisto folklorno pesem: . . . ker ljubezen je bolezen, se ozdraviti ne dá.
- ¹⁰³ Slovenski čebelar, 1925, 153. Podatek: Branko Čušin.
- ¹⁰⁴ Glej op. 103.
- ¹⁰⁵ Slovenski čebelar, 1927, 40. Podatek: Branko Čušin.
- ¹⁰⁶ Slovenski čebelar, 1940, 16. Podatek: Branko Čušin.
- ¹⁰⁷ Glej op. 106.
- ¹⁰⁸ Podatek: Branko Čušin.
- ¹⁰⁹ Glej op. 108. / ^{109a} Glej op. 108.
- ¹¹⁰ Povedala Frančiška Arh, roj. Demšar, v *Zabrešniku, Preddvor, Mače 198.*
- ¹¹¹ Glej op. 108.
- ¹¹² Glej op. 108. Prim. Etbin Bojc, *Pregovori in reki na Slovenskem, Ljubljana 1974, 277.*
- ¹¹³ Glej op. 108.
- ¹¹⁴ Glej op. 108 in op. 112. Bojc, 112.
- ¹¹⁵ Glej op. 108.
- ¹¹⁶ Glej op. 108.
- ¹¹⁷ Glej op. 105.
- ¹¹⁸ Jernej Basar, *Conciones Juxta Libellum Exercitiorum S.P. Ignatij = Pridige iz bukvic imenuvanih EXERCITIA S. OČETA IGNACIA, Ljubljana 1734, 124.*
- ¹¹⁹ Andrej Mrak, *Čebele – naše prijateljice, glej op. 77, 96.*
- ¹²⁰ Glej op. 108.
- ¹²¹ Povedal Milko Matičetov z Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU, Ljubljana.
- ¹²² Podatek iz avtopsije.
- ^{122a} Glej str. 44 ?!
- ¹²³ Ivan Pregelj, *Pripoved ob uljnaku, prim. op. 49, 78.*
- ¹²⁴ Matej Bor, *Medved, Berilo III, Ljubljana 1971, Podatek: Branko Čušin.*
- ¹²⁵ Cene Kranjc, *Zgodbe o čebelah, Ljubljana 1965, 1978, II*
- ¹²⁶ Glej op. 77, 125–126, 98–99.
- ¹²⁷ Pogovor na uredništvu Borca, febr. 1980.
- ¹²⁸ Glej op. 77, 71.
- ¹²⁹ L. 1974 sem se zaposlila na Slovenski akademiji z nanosti in umetnosti v Ljubljani.
- ¹³⁰ Nejko Podobnik, *Promet na Žirovskem, Delo, Življenje, glasilo delovne organizacije Alpina Žiri, letnik 2/5, dec. 1987, 12.*

PET MINUT ZA ČEBELARJE NA RADIU MARIBOR

STANE SAJEVEC

V mariborski regiji se čebelarji zavedamo, da je čebelarstvo v krizi, saj sta v krizi zdravstveno varstvo čebeljih družin in tehnološka oskrba čebeljih družin, po letu 1945 pa je najhujša gospodarska kriza. Čebelarstvo namreč s težavo prodaja svoje pridelke. Lani decembra ob 100. obletnici rojstva velečebelarja Franca Kirarja, smo se lotili reševanja teh problemov, hkrati pa tudi priprav za srečanje čebelarjev.

Srečanje je skupaj z drugimi pripravila tudi skupina starih znancev-čebelarjev, ki so se že pred 30 leti trudili za napredek čebelarstva, vendar tedaj niso prišli do »besede«, ker so bili še »premladi«. Zdaj so stari od 55 do 60 let, zato so si »besedo« preprosto vzeli.

Kolegij čebelarjev je sklenil v Mariboru ustanoviti strokovni čebelarsko-izobraževalni klub. Doslej je že pripravil osem srečanj, udeležilo pa se jih je od 12 do 27 čebelarjev. Delo bodo nadaljevali tudi v prihodnje.

Čebelarje v Mariboru so »odkrili« tudi novinarji in uredniki Radia Maribor in nam ponudili, da bi vsak teden pet minut govorili o čebelarstvu, čebelarjih in spremljajočih strokah.

Komisija za izobraževanje in krožke pri Medobčinski zvezi čebelarskih družin je pripravila seznam 27 tem za drugo polletje tega leta. Razdelili so si jih Ivan Brvar (7), Stane Čuček (7), Stane Sajevec (7), Ivo Flac (2), Anton Kolbl (2) ter Bruno Krištof

in Darko Korošec (po eno). K sodelovanju so povabili vse člane čebelarskih družin MZČD Maribor, saj je med njimi gotovo dovolj takšnih, ki želijo povedati svoje mnenje tudi drugim.

Da smo lahko izboljšali naše delovanje, nam je pomagalo zlasti dvoje:

– Za naša strokovna srečanja smo brezplačno dobili na voljo prostore Srednje kmetijske šole v Mariboru. Pri tem nam je veliko pomagal g. ravnatelj Alojz Podjavnoršek, tudi sam čebelar že več kot 40 let.

– Pri Veterinarskem zavodu Maribor se je zaposlila dipl. vet., specialistka za čebelje bolezni Vida Lešnik. Ker je pripravljena sodelovati pri izobraževanju čebelarjev v Mariboru in okolici, so naša prizadevanja na višji strokovni ravni.

Ker je med čebelarji pripravljenost za delo velika, upamo, da bo oddaja Pet minut za čebelarje na mariborskem radiu pognala trdne korenine.

Pričakujemo tudi, da bomo o temah, o katerih bomo govorili v okviru našega čebelarskega kluba, govorili tudi v čebelarskih družinah Medobčinske zveze ČD Maribor. Tako bi bila študij tuje literature in priprava tem uspešnejša, saj se poročevalci zelo poglobljeno, odgovorno in strokovno pripravijo za podajanje snovi, ne glede na to, koliko je poslušalcev. Vse to pa delamo po naši lastni volji in celo v lastni režiji. Naj medi 1995!

MIZARSTVO KRŽE – z dolgoletno tradicijo – VRHNIKA

Izdelujemo kakovostne AŽ panje po konkurenčnih cenah. Panji so iz kakovostnega smrekovega lesa in rogljičeni (cinkani). Satniki so iz lipovega lesa in vrtani za žičenje. Desetsatne AŽ panje lahko dobite takoj, za ostale vrste panjev tipa AŽ pa sprejemamo naročila.

Franc Krže, Idrijska 3, 61360 Vrhnika, telefon (061) 751-317.

POSAVSKO TEKMOVANJE IN POSVET V PIŠECAH

FRANCI MAROLT

Tokrat (21. maja 1994) so se mladi čebelarji iz Posavja srečali v Pišecah v bližini Brežic. Tekmovanje sta organizirala Občinska čebelarstva zveza Brežice in OŠ Maksa Pleteršnika v Pišecah. Ob tej priložnosti pa so pripravili tudi čebelarstvo posvetovanje, na njem pa so sodelovali tudi gostje.

Tekmovanja se je udeležilo kar 23 dvočlanskih ekip iz dvanajstih čebelarstev krožkov z osnovnih šol Pišece, Brežice, Krško, Leskovec, Koprivnice, Raka, Blanca, Sevnica, Boštanj, Šentjanž, Radeče in krožek Društva mladih čebelarjev. V nižji skupini so ekipe reševale teste z 32 vprašanji, v srednji pa teste z 52 vprašanji. Reševanje je potekalo sproščeno, saj so udeleženci (razen članov enega krožka) menili, da je pomembno sodelovati, ne zmagati.

Hkrati s tekmovanjem je potekalo tudi čebelarstvo posvetovanje. Predsednik ZČDS Marjan Skok je izčrpno opisal vse težave čebelarjev, predstavil prizadevanja Zveze za izboljšanje razmer ter odgovoril na številna vprašanja. Čebelarstvo v brežiški občini je predstavil predsednik Čebelarstva zveze Brežice g. Merhar. Sicer pa je bil posvet v znamenju zdaj največje težave

– slabe prodaje čebeljih pridelkov. Nekateri razpravljalci so menili, da bi bilo dobro, če bi kupci več vedeli o zdravilnosti čebeljih pridelkov in možnostih njihove uporabe. Menili so tudi, da čebelarji premalo cenimo svoje delo, da bi morali več uporabljati zaščitno znamko medu, bolj propagirati čebelje pridelke, skrbeti za njihovo kakovost in za čim bolj privlačno embalažo. Čebelarji so nezadovoljni tudi zaradi uvoza medu. Tako naj bi znano slovensko podjetje samo januarja letos (to je pred sprejetjem prevlemanov) uvozilo več kot 100 ton cenenega medu.

Po posvetu so gostitelji pripravili prisrčen kulturni program, podelili priznanja in bogate nagrade.

Vsem, ki ste omogočili, da je čebelarstvo srečanje v rojstnem kraju jezikoslovca Maksa Pleteršnika uspelo, se iskreno zahvaljujemo. Mladi čebelarji pa so še zlasti hvaležni tajniku ČD Brežice Jožetu Kelharju, podjetju Medex in gospe Minki Zupančič, ki je na novo ustanovljenemu čebelarstvem krožku OŠ Pišece podarila AŽ panj.

Za konec pa še pesmica, ki jo je ob tej priložnosti sestavil učenec 6. razreda OŠ Pišece Franci Černelič.

Posavski mladi čebelarji so letos dobili nov čebelnjak v Boštanju. Foto: F. Marolt

Ob zaključku čebelar-
skega srečanja v Pišecah.
Srečanja se je udeležil tudi
predsednik ZČDS, g. Mar-
jan Skok.

Udeležence sta pozdravila g. Kelhar in g. Merhar.
Foto: F. Marolt

ČEBELJA PESEM

Čebela leti,
vsak cvet oprashi.

Cvetka izbira,
medičino nabira.

Ko žrtev piči,
si življenje uniči.

Čebelar jo rad ima,
ker veliko mu meda da.

IZLET ČD HENRIK PERNEL IZ CELJA

Že ob odhodu iz Celja je čebelarje pozdravilo sončno, a ne prevroče vreme. Izletnike je najprej pozdravil Jože Bevc, dolgoletni predsednik ČD in organizator izletov. Zaradi višje sile je moral doma ostati novi predsednik našega društva. Na izletu naj bi si ogledali Prekmurje in se pogovorili s čebelarjem Becem.

Naša prva postaja Veržej je bila atrakcija za marsikaterega čebelarja, pa tudi nakup moke ni bil slab.

Za strokovno razlago je poskrbel profesor Jaka Majcen, saj dobro pozna te kraje iz obdobja svojega učiteljevanja v Prekmurju. Vzorno urejen čebelnjak g. Beca, pogovori o čebelarjenju v teh krajih in žlahtna kapljica so razvedrili razpoloženje navzočih. Na kmečki mizi ni manjkalo niti domače zaseke s čebulo in domačega kruha. S težavo smo se poslovili in nadaljevali pot proti Murski Črnci. Tam nas je čakalo kosilo

v znani gostilni Blanke Füst, sicer gostinske strokovnjakinje in dolgoletne šefinje strežbe v Hotelu Celea v Celju. Prekmurska juha z ajdovo kašo je presenetila naše čebelarje in jih spomnila na čebeljo pašo na ajdi. Tam smo klepetali do večernih ur, ko smo se poslovili od gostiteljev in se odpravili proti Celju. Med potjo smo v tovarni kupili bučno olje za naše sezonske solate.

Čebelarji so med potjo veliko zvedeli o nakupu zdravil in sladkorja ter o pregledih in delu čebelarskega pospeševalca g. Hrovata z veterinarske postaje Šentjur pri Celju. Ob tem so jih pozvali, naj ga čim večkrat pokličejo, posebno zdaj, ko čebele ogroža huda gniloba.

Udeleženci se zahvaljujemo vsem organizatorjem izleta, ki so poskrbeli za vsestransko zadovoljstvo.

**Udeleženci izleta
iz ČD Henrik Pernel Celje**

IZLET SLOVENJEBISTRIŠKIH ČEBELARJEV

Čebelarji iz Slovenske Bistrice smo 1. in 2. maja letos organizirali izlet na Madžarsko. Poleg turističnega je imel izlet tudi strokovni namen. Po večurni vožnji smo si prvega dne ob vodstvu prijetnega vodiča Jožeta Feherja iz Lendave ogledali znamenitosti Budimpešte. Posebej so se nam vtisnili v spomin veličastno poslopje madžarskega parlamenta, trg herojev, Budim z znamenito cerkvijo Sv. Matjaža in prelepim pogledom na Donavo, številni mostovi, ki povezujejo Budim in Pešto, in Citadela. Posebno doživetje je bila nočna krožna vožnja po osvetljenem glavnem mestu Madžarske. Prespali in dodobra odpočili smo se v kraju Agard ob jezeru Velence z dokaj razvitim turizmom.

Zjutraj smo se odpeljali do Zalaegerseka, kulturnega in upravnega središča pokrajine Zala. Tam smo nakupovali tudi v trgovini z reprodukcijskim materialom in opremo za čebelarstvo. Žal pa smo bili v čebelarški trgovini, ki je bila neurejena in zelo slabo založena, zelo razočarani. Popoldne so nas v mestu Lenti, nedaleč od slovensko-madžarske meje, sprejeli madžarski čebelarji, s predsednikom čebelarске organizacije pokrajine Zala, gospodom Lászlóm Gaálom na čelu. Gostitelji so nas peljali na domačijo čebelarja gospoda Jooša Istvana. Ogledali smo si njegovo čebelarstvo z na-

kladnimi panji in se pogovorili o tehnologiji čebelarjenja v njih, o vzreji matic in o drugih vprašanih. Posebej so nas zanimala razmere v čebelarstvu in možnosti čebelarjenja na Madžarskem, trženje in cena čebeljih pridelkov. Povedali so nam, da tudi pri njih časi niso lahki. Po družbenih spremembah so slabo organizirani, brez čebelarске organizacije na ravni države, prepuščeni sami sebi in nepovezani. Posledica tega so slabo trženje čebeljih pridelkov in nizke cene. Prijazna gospodinja pri Joošovih nas je pogostila z medom, pecivom in domačim vinom.

Ogledali smo si še dve stojišči na oljni ogrščici. Na prvem sta bila dva sodobna zabojnika z nakladnimi panji, na drugem pa trije zabojniki z Boezondadijevimi panji. V pogovoru so nam člani tamkajšnjega čebelarскеga društva povedali, da so njihove poglavitne paše na oljni ogrščici, sadnem drevju, akaciji, sončnici in mana listavcev (zlasti v hrastovih gozdovih). Prevažalci pridelajo do 80 kg, tisti, ki čebelarijo na mestu, pa povprečno po 20 do 30 kg medu na čebeljo družino. Cena medu na domačiji je 180 do 200 forintov (pribl. 240–260 SIT), cvetni prah pa prodajajo po 400 forintov.

Po ogledu omenjenih čebelarstev so nas gostitelji peljali v idilično vasico Gostola na bližini Lentija. V njej je le še petnajst hišnih

Člani ČD Slovenska Bistrica ob stojiščih na oljni repici.

številki, v vasi pa živijo povečini starejši ljudje, saj so se mlajši odselili v mesto. Vasica se je razvila iz naselbine ubežnikov pred Turki pred približno 500 leti. Zelo smo bili presenečeni nad prevodom imena vasi, saj beseda pomeni, da v vasi nihče ne kadi. Gre za edinstven primer osveščenosti vaščanov, ki je postala prava znamenitost. Seveda smo se volji vaščanov podredili tudi mi.

V vasici so nam gostitelji pripravili pravo presenečenje. Na improviziranih mizah ob domu kulture so bile pripravljene različne dobrote, ki so jih pripravile tamkajšnje skrbne in iznajdljive gospodinje. Po uvodnih pozdravnih nagovorih predsednikov obeh čebelarških družin so se je kljub zelo hlad-

nemu vremenu kmalu ogrela tudi naša srca in bilo je, kot da bi se srečali stari prijatelji. Stekel je pogovor v različnih mešanih jezikih ob intenzivni rabi »govorice rok«. Kljub temu smo se kar dobro sporazumeli. Prijazne in zelo gostoljubne gostiteljice smo povabili, naj nam čimprej vrnejo obisk, v spomin na srečanje pa smo jim izročili Zbornik občine Slovenska Bistrica.

Vožnja domov je minila ob prijetnem vzdušju in izmenjavi bogatih vtisov.

Ob koncu velja omeniti tudi to, da se je izleta udeležilo tudi nekaj čebelarjev pobratene ČD Alojz Greif iz Hoč pa tudi skupina občanov iz Slovenske Bistrice.

Slavko Kleindienst

bletnica

80 LET ČEBELARJA JOŽETA POŽARNIKA

Prav na »Jožefovo«, 19. marca, ko čebelarji tudi uradno začinjamo spomladanska opravila pri naših ljubljenkah, smo čebelarji Čebelarškega društva Kamnica – Bresterica stisnili roko našemu čebelarju Jožetu Požarniku ob njegovem visokem življenjskem jubileju. Njegova skromnost, mirnost in preudarnost, čebelarško znanje in stalna navzočnost na naših posvetovanjih in sestankih ga uvršča med zelo priljubljene in aktivne člane društva.

O sebi pa naš jubilan pravi takole:

15. marec 1914 je moj rojstni dan. Mati gospodinja in oče kmet, mlinar in žagar sta me od malega učila skromnosti in delavnosti. Skoraj vso mladost sem preživel doma na očetovi žagi in v mlinu. Oče je rokodelske spretnosti prenašal name, posebno les mi je prirastel k srcu. Tudi čebele smo imeli pri hiši že od leta 1920. Oče je čebelaril v koših, zato je bilo medu pri hiši vedno dovolj. Ko sem prvič za daljši čas odšel od doma k vojakom, se je moja zveza s čebelami za dolga leta pretrgala. Šele leta

1964 sem se na območju naše čebelarške družine vnovič srečal s čebelami pokojnega znanega čebelarja gospoda Hajnca. Od njega je neki moj znanec dobil roj čebel, jaz pa sem zanje izdelal panj. Iz enega

panja jih je potem nastalo deset in ličen čebelnjak. Kar nekaj let sem z veseljem izdeloval panje in uspešno čebelaril. Leta 1976 sva s sinom postavila nov čebelnjak na Mediču, na bolj sončni in suhi legi. Če ne bi bilo hudih čebeljih bolezni, bi bil moj čebelnjak še danes poln. Ampak nič hudega, če ni, za moje veselje in užitek je čebel

še vedno toliko, da me razveseljujejo s svojo pridnostjo in s polnimi sati medu.

Gospodu Požarniku želimo, da bi še dolga leta čil in zdrav prihajal na naša srečanja in da bi ostal skromen in delaven, kot je bil doslej.

**Čebelarstvo društvo
KAMNICA – BRESTERNICA**

smrtnice

V SPOMIN IVANU BUKOVNIKU

nika.

Na pokopališču v Pernici smo se novembra lani (ob navzočnosti številnih čebelarjev in krajanov) poslovili od uglednega čebelarja, kmetijskega tehnika in dobrega gospodarja Ivana Bukovnika. Ljubezen do čebelarjenja in čebel je pokojnika spremljala skozi vse življenje. Njegova življenjska pot ga je vodila od Radelj (rojstnega kraja) do kmetijskega posestva košaki (Agrokombinar Maribor) in njegovih panjev v Pernici. Kot vnet čebelar je bil Ivan Bukovnik vzornik in učitelj mladim čebelarjem. Ko se je pred 17 leti upokojil, so ga čebele razveseljevale vse do tedaj, ko je zaradi starosti in bolezni, star 77 let, opustil zadnji panj . . . Ja, takrat je bila smrt že zelo blizu . . . Ostal je le hvaležen spomin, spoštovanje in priznanje, ki gre človeku, kot je bil Ivan Bukovnik.

**Čebelarstvo društvo
Pernica**

FRANC STOPAR

Smrt je spet posegla med člane našega društva. Zadnje dni maja nas je v 82. letu starosti zapustil naš dober prijatelj in vesten čebelar Franc Stopar. Že v šolskih letih ga je za čebelarstvo navdušil nadučitelj Mešiček

in začel je z desetimi kranjiči. Leta 1946 je postal član ČD Sevnica in skupaj z bratom Ivanom postavil nov čebelnjak za 25 AŽ panjev. Bil je priučen tesar, pošten, trden in vesten gospodar, pravi kmečki čebelar. Z dolgoletnim čebelarjenjem si je pridobil bogate izkušnje in se ob tem tudi strokovno izpopolnjeval z branjem Slovenskega čebelarja. V najbolj kriznih obdobjih se je s trudom in strokovnostjo uspel ubraniti pred nevarnostjo (varozo), ki je marsikod zdesetkala čebelje družine. Franc je tedaj drugim, predvsem mladim čebelarjem, solidarno pomagal z roji.

Za vse to mu je ČD Sevnica ob 60-letnici društva podelilo naslov častnega člana.

Pri Stoparjevih pa čebele ne bodo šle od hiše. Čebelaril bo sin Tone in prav letos je postavil nov čebelnjak. In tako je prav. Od Franca smo se poslovili številni sokrajani, prijatelji in znanci, čebelarji pa smo se od njega poslovili s praporom.

**Viktor Kladnik
ČD Sevnica**

V SPOMIN

Čebelarstvo društvo Borovnica je bilo v zadnjih letih dodobra zdesetkano.

Novembra 1991 je nenadoma umrl 57-letni **Lojze Jerele**. Pri svoji hiši si je pred leti postavil ličen čebelnjak in z velikim veseljem začel čebelariti. Pred smrtjo je čebelaril že s približno 20 panji. Sam je predelal kombi in začel prevažati na bližnja pasišča. Vesele, natančnost, delavnost so bili opazni že

na prvi pogled, saj si ob vstopu v njegov čebelnjak dobil občutek, da si vstopil v prijeten urejen laboratorij.

Julija 1992 smo se poslovili od dolgoletnega ljubitelja čebel 81-letnega **Maksa Ke-niga**. Do zadnjega je užival pri svojih ljub-ljenkah, zlasti na gozdnem stojišču na Žu-penci ob medenju hoje. Nobenega koraka za svoje ali sosedove čebele mu ni bilo žal.

Julija 1993 je umrl 84-letni **Jakob Rot**, čebelar z veli-kim praktičnim znanjem in občutkom za čebele. Nje-govi panji so bili vedno na-bitno polni čebel, skoraj vsako leto pa tudi medu. Vse to je delal tiho, skrom-no, brez velikih besed in modrovanj.

Oktober 1993 je na hitro preminil komaj 49-letni **Lojze Petrič**, dolgoletni taj-nik in duša našega društva. Tako praktično kot teore-tično je o čebelarstvu vedel zelo veliko. Čebele je imel v krvi, saj je čebelaril že njegov oče. Uredil si je tudi prevozni čebel-njak. Čebelaril je z velikim številom družin. Svoje panje je natančno izdeloval sam, vedno znova pa je preizkušal različne novo-sti. Na njegovem dvorišču smo delali šolski čebelnjak, in to po njegovem načrtu in z njegovo pomočjo. Njegovega dela, vneme, znanja, nasvetov, odprtosti v našem dru-štvu nikakor ne bomo mogli nadomestiti.

Marca 1994 smo na grobu zadnjič spregovorili 83-letnemu **Janezu Lebnu**, nekdanjemu dolgoletnemu predsedniku društva, starosti borovniških čebelarjev. Še pred nekaj leti je preselil čebele v 30 novih AŽ pa-njev. Čebelnjak mu je bil svetišče, on pa v njem čarodej. Vedno je imel približno 30 močnih družin in veliko prašilčkov. Kako

mu je to uspevalo, je za nas največkrat ostalo skrivnost. Saj nam je razlagal in povedal, kaj in kako dela. Toda kaj, ko je le redkokdo znal tako popolno združiti teo-rijo in prakso, kot jo je znal on.

Izguba naših uglednih čebelarjev nas je hudo prizadela. Le upamo lahko, da si bo društvo opomoglo in da se bo ohranila tradicija čebelarjenja, saj si prijetnega živ-ljenja v naši kotlini ni mogoče zamisliti brez čebel. Preminulih čebelarjev se bomo spo-minjali s spoštovanjem in hvaležnostjo.

Čebelarско društvo
Borovnica

JOŽE KLEMENČIČ

Aprila 1994 smo se poslo-vili od Jožeta Klemenčiča, upokojenega železničarja iz Velikega Širja pri Zidanem Mostu. Rojen je bil leta 1921. Čebelaril je polnih 40 let, v najbolj uspešnih letih tudi s 40 družinami. Bil je tudi čebelarški inovator, za svoje uspešno delo je prejel priznanje Anton Janša III. stopnje.

Pod Kopitnikom, kjer je živel in čebelaril, je z veliko ljubeznijo do narave občudoval planinsko cvetje in obiskoval planine.

Zadnja leta je čebelaril s približno 20 panji. Pokojnik je bil tudi radioamater (CB) z imenom Klemen. V spominu ga bomo ohranili kot umirjenega samouka v čebelar-stvu in na več drugih področjih.

Čebelarско društvo
Laško

JOŽE BUBNIČ

Sredi pomladi je za vedno zapustil svoje ljubljene čebelice eden od najstarejših čebelarjev in dolgoletni član ČD Ilirska Bistrica Jože Bubnič iz Dobropolja pri Ilir-ski Bistrici.

Od njega smo se poslovili 7. aprila na pokopališču v Ilirski Bistrici. Poleg številnih sorodnikov, krajanov in pri-jateljev smo se pogreba udeležili tudi člani ČD Ilirska Bistrica z društvenim praporom. Od njega se je poslovil predsednik društva.

Jože Bubnič je bil rojen leta 1919 v vasi Pregarje v Brkinih. V rani mladosti se je pri očetu izučil za mizarja in čebelarja. Čebelaril je v svoji rojstni vasi, pozneje pa v vasi Dobropolje, kamor se je priženil. Vedno je uporabljal AŽ panje, izdeloval pa jih je sam.

Z dolgoletnim čebelarjenjem si je pridobil veliko znanja, zelo rad pa ga je posredoval drugim čebelarjem, posebno čebelarskim začetnikom. Bil je priljubljen čebelar in dolgoletni član ČD Ilirska Bistrica, za svoje delovanje pa je prejel odličje Anton Janša III. stopnje.

Člani ČD Ilirska Bistrica bomo Jožeta Bubniča ohranili v prijaznem spominu.

**Čebelarsko društvo
Ilirska Bistrica**

JOŽE SLANC

Čebelarsko društvo Metlika je izgubilo osemindesetletnega člana Jožeta Slanca. Od njega smo se ob grobu poslovili s čebelarskih praporom in govorom. Pokojnik je bil eden od ustanoviteljev našega društva pred 59 leti. Čebelariti je začel s trinajstimi leti. Najprej s kranjčiči, leta 1933 pa si je postavil čebeljak s 35 AŽ panji. Bil je eden največjih in najbolj naprednih kmetov v Beli krajini. Kot vzoren sadjar je že zgodaj spoznal, da je za uspešno sadjarstvo nujno tudi čebelarstvo. Z veseljem je

čebelaril vse do 80. leta, ko mu je varoa uničila vse čebele. Zaradi slabega zdravja čebelarstva ni mogel več obnoviti, kljub temu pa je do svoje smrti ostal zvest član našega društva. Za svoje zasluge je prejel odličje Anton Janša II. in III. stopnje.

Metliški čebelarji smo mu hvaležni za njegovo delo ohranili ga bomo v lepem spominu.

**Čebelarsko društvo
Metlika**

FRANC JURKOVNIK

Sredi februarja letos smo se mozirski čebelarji za vedno poslovili od dolgoletnega člana naše družine Franca Jurkovnika. Rodil se je leta 1914 v Lepi Njivi. Na kmetiji njegovih staršev je bilo čebelarstvo že tradicija. Že oče je čebelaril v kranjčičih, ko pa je Franc odrasel, sta začela čebelariti v listovnih panjih. Zaradi velike hribovske kmetije je bilo za čebele manj časa, zato je Franc čebelaril največ z 10 družinami. Njegove čebele in kmetijo je prevzel njegov sin, ki bo skrbel, da bo čebelarstvo ostalo pri hiši.

K zadnjemu počitku smo ga s praporom pospremili tudi čebelarji. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

**Čebelarska družina
Mozirje**

ratke novice

VZREJEVALCI MATIC V LETU 1994

1. Dejan Bezjak, Vrtnarska 7, 62270 Ormož
2. Alojz Bukovšek, Golo Brdo 19, 61215 Medvode (061) 612-428
3. Marko Debevec, Čuža 3, 61360 Vrhnika (061) 751-282
4. Ivan Dremelj, Dragovšek 18, 61275 Šmartno pri Litiji
5. Darko Grm, Hude Ravne 1, 61273 Dole pri Litiji (061) 872-145
6. Ciril Jalen, Rodine 18, 64274 Žirovnica (064) 802-011
7. Janez Kropivšek, Jaonim 32, 63305 Vransko (063) 725-207
8. Mirko Pavlin, Sela 3a, 68333 Semič (068) 56-324
9. Janko Pislak, Apače 303, 62325 Kidričevo (062) 796-105

10. Franc Sitar, Košiče 10, 61240 Kamnik (061) 832-421
 11. Janez Švigelj, Kamnik pod Krimom 27, 61352 Preserje (061) 731-394
 12. Ladislav Vozelj, Dragovšek 18, 61275 Šmartno pri Litiji

KIS
 dr. J. Poklukar

MALI OGLASI

PRODAM TAM 4500 s 60 AŽ panji, inf. (0609) 621-426.

UGODNO prodam 6 čebeljih družin z AŽ 10 S panji ali brez, inf. (067) 41-914.

KUPIM dobro ohranjeno prikolico ali kontejner (lahko tudi regal) za prevoz čebel z osebnim avtomobilom. Ivan Dremelj, Dragovšek 13, 61275 Šmartno pri Litiji.

KUPIM ali izposodim si knjigo dr. Jožeta Rigarja »Čebelarjenje v nakladnem panju, inf. (061) 340-522.

ZARADI smrti prodam 20 zdravih, močnih družin v AŽ panjih po ugodni ceni. Možnost ogleda ves dan. A. Plahutnik, Zduša 3, Kamnik, tel. (061) 831-213.

KUPIM kombi za prevoz 40 AŽ panjev, inf. (063) 814-235.

PRODAM prevozni čebelnjak-prikolico s 40 AŽ panji, inf. (065) 65-254 popoldan.

ZARADI starosti prodam 102 AŽ panja čebel z odličnim stojščem (akacija, kostanj in škržat na mestu) – prevoz nepotreben, inf. (061) 752-422 ali (061) 751-262.

PRODAM 8 malo rabljenih, očiščenih LR nakladnih panjev za 23.000 SIT. Vezane stare revije Slovenski čebelar '90, '92, '93 za 900 SIT za letnik. Modern kamp-šotor, visok, za 26.000 SIT, inf. (0608) 82-046.

UGODNO prodam 20 sedežni avtobus, vozen, primeren za predelavo za čebele ali zamenjam za hrastov les, tel. (061) 841-091.

PRODAM prevozni čebelnjak z 42 AŽ panji, inf. (067) 73-518.

ZARADI prezaposlenosti prodajamo kamion in čebele pokojnega Ivana Grajša. Vse informacije po telefonu (061) 851-735 po 20. uri.

***

ČEBELARSKA DRUŽINA ROGAŠKA SLATINA prireja I. čebelarstvo razstavo v Pivnici Zdravilišča Rogaška Slatina od 6. do 11. septembra 1994.

L PLAST

Lebeničnik

Študijska 85b

61230 DOMŽALE

Tel.: (061) 711-310

Nudimo vam embalažo iz plastičnih mas za med in čebelje pridelke. Posoda je atestirana za prehranske izdelke in jo izdelujemo v različnih velikostih in barvah. Embalažo lahko tudi potiskamo po želji kupca.

	Cena	Količina medu
Posoda:	150 ml 8,00	20 dag
	300 ml 9,00	30 dag
	500 ml 11,00	70 dag
	750 ml 15,00	1 kg
	1000 ml 22,00	
	2000 ml 38,00	

OBVESTILO ČEBELARSKIM DRUŠTVOM IN ČEBELARJEM

Svojim članom lahko pri prodaji medu in drugih čebeljih pridelkov pomagata tudi z nakupom reklamnih letakov in jim jih nato brezplačno razdelite. Čebelarji bodo z letaki obvestili kupce, kje lahko kupijo posamezne vrste čebeljih pridelkov. Na ta način bodo tudi kupci v večjih krajih seznanjeni, kje lahko kupijo pristne domače čebelje pridelke.

Cena posameznega letaka (čebelar ali otroci ga razdelijo po poštnih nabiralnikih) je 1,20 SIT, če jih naročite več kot 10.000 kosov, pa jih dobite z 20-odstotnim popustom.

ZČDS

ČEBELARJI!

Zavarujte svoj kakovostni med z zaščitno znamko! Ko pooblaščen laboratorij ugotovi ustreznost vzorca vašega medu, vam pošljemo zahtevano količino nalepk z zaščitno znamko. Na vsakih 100 (sto) poslanih znamk vam pošljemo brezplačni barvni plakat za propagiranje prodaje medu, opremljenega z zaščitno znamko.

Analiza in nalepke nekoliko podražijo embalaranje medu, vendar bodo kupci radi odšteli 20 ali 30 odstotkov več za lepo opremljen, ustrezno označen in zaščiten pridelek!

ZČDS

ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV PTUJ,

naslednica 1. slovenskega čebelarkega društva za Spodnje Štajersko, bo v jubilejnem letu slovesno proslavila 90. obletnico nastanka društva, v soboto 17. septembra 1994 ob 11. uri, v Narodnem domu na Ptuj.

Ob tej priložnosti bomo odkrili spominsko ploščo na ta dogodek, delo akademskega kiparja g. Viktorja Gojkoviča.

Vsa čebelarstva, družine, čebelarje, člane s Štajerske vabimo, da obiščejo to slovesnost, posebno še praporščake s praporji, da bodo dali prireditvi še lepši zgodovinski in slovesni videz.

Nasvidenje na Ptuj.

POPRAVEK:

V Čebelarju št. 7-8 je bil objavljen članek »Še nekaj o čebelarjenju Franca Kirarja«. Napaka je nastala pri avtorju članka. Avtor članka je Ignac Harb iz Maribora in ne Ivan Flac, kakor je bilo napisano.

Avtorju, g. Harbu, se za napako opravičujemo.

Urednik

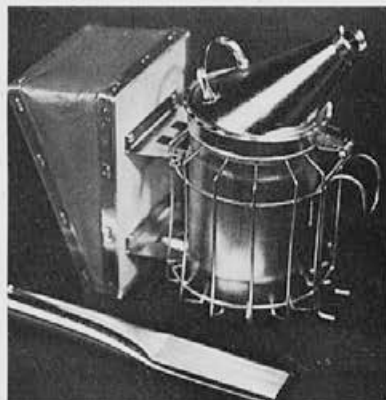
Čebelarški izobraževalni in strokovno debatni klub Maribor prireja svoje 10. srečanje v četrtek, 15. septembra 1994, s pričetkom ob 18. uri, v prostorih Srednje kmetijske šole v Mariboru, Vrbska ul. 30, o poapneli zalegi čebeljih družin.

Vabljeni!

Za organizatorje:
Stane Sajevec

KOVINSKA GALANTERIJA R A K O V E C

GUNCELJSKA CESTA 28/a
61000 LJUBLJANA
Tel.: (061) 51-076

NA ZALOGI IMAMO:

TOČILA ZA MED – AŽ + LR 3S Al.,
DB + LR 3S Al., AŽ + LR 4S Al., DB + LR 4S Al.

KOŠI ZA TOČILA – AŽ + LR, DB + LR

Odočne štule, gonila, stojala za odkrivanje satja, univerzalni kadilnik, zapahi krajši in daljši 2/2, LR sponke, zapah levi in desni, nosilec matične rešetke, sito dvojno in enojno, razstojišča AŽ za 7, 9, 10, 11, 12 satov, matične klešče, lovilec rojev AŽ- LR, ameriška razstojišča, univerzalne klešče za satnike, matične rešetke »Haneman«, žica za žičenje satnikov.

PRIPOROČAMO VAM NAKUP NAŠIH IZDELKOV PO KONKURENČNIH CENAH!

KVALITETNE POKROVE ZA KOZARCE izdelujem

pokrov PVC z navojem
pokrov PVC brez navoja

cena 5,00 SIT
cena 5,00 SIT

KOVINOPLASTIKA Alojz Vončina, Godovič 160, 65280 Idrija,
telefon: (065) 78-506

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Zveza čebelarstev Slovenije, Cankarjeva 3/II, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, fax: 126 13 35.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: inž. Marjan Skok, Stanislav Hajdinjak, prof. Pavle Zaletel, dr. Janez Poklukar, dipl. oec. Aleš Mižigoj.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, mag. Franc Javornik, dr. Janez Poklukar, dr. vet. Mira Jenko, inž. Marjan Debelak in prof. Pavle Zaletel.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: prof. Nuša Radinja

Letna naročnina za nečlane znaša za leto 1994 2.500,00 SIT. Posamezna številka pa stane 250,00 SIT.

Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 2.150,00 SIT.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cene reklamnih oglasov: cela barvna stran na ovitku 25.000,00 SIT, v sredini 15.000,00 SIT, pol strani 7.000,00 SIT, četrt strani 4.000 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celoletno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 40,00 SIT za besedo, enaka cena velja tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka tolarskega žiro računa pri SDK v Ljubljani je: 50101-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za informiranje Republike Slovenije (23/39-92) šteje mesečnik Slovenski čebelar med proizvode informativnega značaja, iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.

Tisk: KURIR p.o. Ljubljana, Parmova 39.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

LOGAR

Čebelarji, nabavite si sodobno čebelarstvo opremo pri proizvajalcu z dolgoletno tradicijo. Nudimo vam:

- vse vrste točil iz aluminijaste in nerjaveče pločevine z ročnim gonilom ali avtomatskim krmiljenjem
- stroje in pripomočke za odkrivanje satja v več izvedbah
- parne kuhalnike voščin
- posode za shranjevanje medu iz nerjaveče pločevine različnih dimenzij
- usipalnice in drugi čebelarški pribor

SE PRIPOROČAMO

ANTON LOGAR, Zupanova 1, 64208
Šenčur, tel.: (064) 41-663, 43-123

KMEČKA DRUŽBA

vestno in pošteno

CERTIFIKATI

Vpisovanje certifikatov:

Slovenska zadružna kmetijska banka d.d.,
Hranilno-kreditne službe,
borzno-posredniška hiša PM&A,
vse slovenske pošte.

Vaša Kmečka družba.

Miklošičeva 4, Ljubljana, tel.:061/1326047

KOMU ZAUPATI CERTIFIKAT?

Za mnoge Slovence je to težko vprašanje.

V Kmečki družbi smo zato v dogovoru z uredništvom Slovenskega čebelarja sklenili, da Vam v prihodnji, to je oktobrski številki, na nekaj straneh podrobneje predstavimo proces lastninjenja slovenskih družbenih podjetij, da Vam predstavimo Kmečko družbo ter njene lastnike, ki zagotavljajo legitimnost, vestnost in poštenost dela družbe, kakor tudi njeno povezanost z znanostjo ter vpetost Kmečke družbe v slovensko podeželje. Vse to so prednosti, ki nam jih zavidajo konkurenčne družbe.

Hkrati Vas že danes vabimo k vpisu certifikatov v sklade Kmečke družbe, ki poteka od 1. avgusta dalje v vseh poslovalnicah Hranilnokreditnih služb in njenih izpostavah, v poslovalnicah Slovenske zadružne kmetijske banke, borzno posredniške hiše PM&A ter na vseh slovenskih poštah.

Vaša Kmečka družba.